

Naročnik

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

**OKOLJSKO POROČILO
ZA STRATEGIJO PROSTORSKEGA RAZVOJA
SLOVENIJE 2050**

DODATEK ZA VAROVANA OBMOČJA

Izvajalec

Ljubljana, december 2019

Naslov projekta: OKOLJSKO POROČILO ZA STRATEGIJO PROSTORSKEGA RAZVOJA SLOVENIJE 2050

Dodatek za presojo sprejemljivosti na varovana območja

Datum izdelave: maj 2019, dop. avgust 2019, dop. december 2019

Št. naloge: 1371-16 VO

Št. pogodbe: 2550-16-510009

Naročnik: Republika Slovenija
Ministrstvo za okolje in prostor
Dunajska cesta 48
1000 Ljubljana

Izvajalec: AQUARIUS d.o.o. Ljubljana
Cesta Andreja Bitenca 68
1000 Ljubljana

Direktor: mag. Martin Žerdin

Odgovorna nosilca: mag. Martin Žerdin, univ. dipl. biol.

mag. Lea Pačnik, univ. dipl. biol.

Sodelavci: mag. Lea Pačnik, univ. dipl. biol.
dr. Maja Sopotnik, univ. dipl. biol.
Barbara Jerman, univ. dipl. geog. in prof. zgod.
Kristina Rovšek, mag. inž. kraj. arh.
Maja Sevšek, mag. geog.
Tilen Erjavec, mag. inž. gozd.
mag. Natalija Libnik, univ. dipl. biol.

KAZALO VSEBINE

1	<i>Ime in kratek opis programa</i>	4
2	<i>Podatki o programu</i>	4
2.1	Celoten prostor ali območje, ki ga program obsega	4
2.2	Določitve namenske rabe prostora, njen obseg in usmeritve, razmestitve dejavnosti v prostoru ali prostorske usmeritve in prostorski obseg vseh načrtovanih posegov v naravo.....	6
2.3	Velikost in drugi osnovni podatki o vseh načrtovanih posegih v naravo	7
2.3.1	Opis SPRS 2050	7
2.3.2	Uvrstitev posegov po Pravilniku o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov v naravo na varovana območja	7
2.4	Predvideno obdobje izvajanja programa	8
2.5	Potrebe po naravnih virih	8
2.6	Predvidene emisije, odpadki in ravnanje z njimi.....	9
3	<i>Podatki o varovanih območjih</i>	10
3.1	Varstveni cilji varovanega območja, ki prispevajo k ohranitveni vrednosti območja.....	10
3.2	Prikaz varstvenih, varovanih, zavarovanih, degradiranih in drugih območij, na katerih je zaradi varstva okolja, ohranjanja narave, varstva naravnih virov ali kulturne dediščine predpisan drugačni režim	11
3.2.1	Natura 2000	11
3.2.2	Zavarovana območja	12
3.2.3	Naravne vrednote	13
3.2.4	Ekološko pomembna območja	15
3.2.5	Varovalni gozdovi in gozdni rezervati	16
3.2.6	Vodovarstvena območja virov pitne vode	18
3.2.7	Poplavna, erozijska in plazljiva območja	18
3.2.8	Kulturna dediščina.....	21
3.3	Povzetek veljavnih pravnih režimov na varovanih območjih ali njihovih delih, podatki o pridobitvi naravovarstvenih smernic oziroma strokovnih podlagah in stopnja upoštevanja plana	22
3.3.1	Pravni režimi in varstvene usmeritve	22
3.3.2	Podatki o pridobitvi naravovarstvenih smernic in strokovnih podlag	24
3.4	Prikaz območij dejanske rabe prostora.....	25
3.5	Vrste in habitatni tipi, za katere so bila območja Natura 2000 določena, vključno s podatki navedenimi v SDF obrazcu za podatke o Natura 2000 območjih	26
3.6	Načrti za upravljanje varovanih območij narave in usmeritve, ki izhajajo iz njih	26
3.7	Opis obstoječega izhodiščnega stanja varovanih območij narave.....	27
3.8	Ključne značilnosti habitatov ali vrst na območju	30
3.9	Podatki o sezonskih vplivih in vplivih naravnih motenj na ključne habitate ali vrste na območju.....	31
4	<i>Podatki o ugotovljenih vplivih in njihovi presoji</i>	35
4.1	Oprelitev ugotovljenih škodljivih vplivov posega v naravo na varstvene cilje posameznih varovanih območij in njihovo celovitost ter povezanost, vključno s kumulativnimi vplivi... ..	35
4.2	Ugotovitve v primeru preveritve alternativnih rešitev, navedba preverjenih rešitev in razlogi za izbor predlagane rešitve	49
4.3	Razlaga o možnosti omilitve škodljivih vplivov z navedbo ustreznih omilitvenih ukrepov in razlogi za konkreten izbor omilitvenega ukrepa.....	50
4.4	Določitev časovnega okvirja izvedbe omilitvenih ukrepov, navedba nosilcev njihove izvedbe in način spremljanja uspešnosti izvedenih omilitvenih ukrepov	52
4.5	Navedba morebitnih načrtovanih ali obravnavanih pobud za ohranjanje narave, ki lahko vpliva na bodoče stanje območja.....	53
5	<i>Navedba o virih podatkov oziroma načinu njihove pridobitve in uporabljenih metodah napovedovanja vpliva in presoj</i>	54
5.1	Literatura in drugi viri	54
5.2	Zakonodaja	55
5.3	Uporabljene metode	56
6	<i>Navedbe o izdelovalcih poročila in morebitnih podizvajalcih</i>	57

1 IME IN KRATEK OPIS PROGRAMA

Strategija prostorskega razvoja Slovenije je temeljni prostorski strateški akt Republike Slovenije, ki v povezavi s Strategijo razvoja Slovenije in v povezavi z drugimi državnimi razvojnimi akti in razvojnimi cilji EU, določa temeljne usmeritve prostorskega razvoja Slovenije: vizijo, cilje in koncept prostorskega razvoja ter usmeritve za doseganje ciljev.

Tabela 1: Ključna dejstva o SPRS 2050

Odgovornost:	Ministrstvo za okolje in prostor
Ime strategije:	Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050
Postopek odločanja:	Predlog sprejme Državni zbor RS.
Krovni cilj SPRS 2050:	Pripraviti podobo prostora, ki predstavlja idealno situacijo za dobrobit in blaginjo družbe ter kakovost življenjskega in naravnega okolja.
Namen prenove SPRS:	Namen procesa je doseči soglasje o razvojnih izzivih in načinih, kako na izzive odgovoriti usklajeno, kakšen prostorski razvoj do leta 2050 si želimo ter kako najbolj učinkovito zastaviti izvajanje ukrepov za doseganje zastavljenih razvojnih ciljev.
Predmet:	Temeljni dolgoročni prostorsko razvojni dokument Republike Slovenije s cilji, prioritetami in zasnovo prostorskega razvoja do leta 2050, ki bo vključevala izzive prihodnjega razvoja družbe kot podlaga za pripravo Akcijskega programa za izvajanje SPRS.
Obdobje načrtovanja:	Do leta 2050.
Območje:	Republika Slovenija

2 PODATKI O PROGRAMU

1.1 Celoten prostor ali območje, ki ga program obsega

SPRS 2050 se nanaša na območje Republike Slovenije. Slovenija je z 20.273 km² površine ena manjših evropskih držav. Na severu meji na Avstrijo (dolžina meje 324 km), na zahodu na Italijo (235 km), na severovzhodu na Madžarsko (102 km) in na jugu in jugovzhodu na Hrvaško (546 km). Slovenska obala Jadranskega morja na jugozahodu je dolga 47 km.

Slika 1: Obseg obravnave SPRS 2050 - Republika Slovenija (vir: Predstavitev Slovenije, MOP-ARSO, 2015)

Slovenski prostor je prepoznaven po veliki reliefni razgibanosti, raznovrstni kulturni krajini, stavbeni in naselbinski dediščini, ter bogatih in raznolikih naravnih sistemih. Slovenija leži na stiku štirih velikih reliefnih enot: Alp, Dinarskega gorovja, kotanje Jadranskega morja in Panonske kotline. Njen relief je zato zelo razgiban, sestavlja ga veliko različnih tipov (kraški, rečno denudacijski, obalni in antropogeni relief; ravnine, gričevja, hribovja, gorovja, nizke in visoke planote). Skoraj 90 odstotkov površine leži na nadmorski višini nad 300 m, ravninska območja v obliki sklenjenih dolin in kotlin pa predstavljajo le slabih 20 odstotkov vsega ozemlja. Povprečna višina Slovenije je 557 m (min-max = 0-2864 m). Območja z najvišjimi nadmorskimi višinami so na severozahodu (Julijske Alpe, Karavanke, Kamniško-Savinjske Alpe), z najnižjimi pa ob obali in na vzhodu, kjer so panonske ravnine. V Sloveniji je največ južnih leg (15,2 % površine) in najmanj severozahodnih (9,5 %). To je predvsem posledica slemenitev v Sloveniji. Od leg in naklonov je odvisen tudi tip vegetacije in njena gostota, gostota naselij in število prebivalcev. V nekaterih slovenskih pokrajinah je ekspozicija tako pomembna prvina, da narekuje celo zunanjo podobo krajine. V hribovitem svetu so zato domačije in obdelovalne površine na prisojnih legah, gozd pa na osojnih. Podobno je tudi v gričevjih panonskega in sredozemskega sveta, kjer so na prisojnih pobočjih vinogradi.

Slovenija leži v zmerni zemljepisni širini razmeroma blizu Atlantika in na prehodu med Sredozemljem in Evrazijo. To in precejšnja višinska razčlenjenost vplivata na značilnosti podnebja pri nas. Visokogorje ima gorsko podnebje, preostali del Slovenije pa zmerno toplo vlažno podnebje, ki ga delimo na submediteransko in zmerno celinsko. Osrednja Slovenija je prehodno območje med tema dvema tipoma podnebja. V prostorski razporeditvi letnih padavin obstajajo velike razlike. Količina padavin se zmanjšuje od zahoda proti vzhodu. Na Z in JZ pade več kot 2500 mm padavin letno, ta območja sodijo med najbolj namočena v Evropi. Najmanj padavin je ob meji z Madžarsko (manj kot 900 mm). Kraji v bližini morja dobijo največ padavin jeseni, kraji v SV Sloveniji pa poleti, slednji predvsem v obliki ploh in neviht s točo in močnim vetrom. Temperatura zraka se med letom značilno spreminja. Najvišja je julija in najnižja januarja, v visokogorju pa februarja. Zaradi velikih sezonskih razlik v osončenosti je za Slovenijo značilen velik temperaturni razpon. V sredozemskem svetu na temperaturo zraka vpliva tudi morje, ki blaži temperaturne razlike. Največje razlike med sezonskimi temperaturami so v SV Sloveniji, kjer je vpliv celinskega podnebja največji.

Razmeroma neugodne, a pestre naravne razmere neposredno vplivajo na razpršeno poselitev in veliko število majhnih naselij, specifično strukturo rabe zemljišč, visoko stopnjo naravne in biotske raznovrstnosti, kulturno raznovrstnost, bogastvo površinskih in podzemnih voda ter raznolikost kulturne krajine.

Slovenija se s približno 2 milijonoma prebivalcev in gostoto poseljenosti 99 prebivalcev/km² uvršča med relativno redko poseljene države članice. Za poselitveni vzorec je značilna zgoščena poselitev dolinskih (ravninskih) delov, kjer na slabih 20 odstotkih ozemlja živi skoraj 60 odstotkov vsega prebivalstva. V hribovitem predalpskem ter dinarsko - kraškem svetu je poselitev redka, prevladujejo manjša razpršena naselja, kjer se prebivalstvo stara. Podobno pa velja tudi za območja ob državni meji.

Upravno organizacijo Slovenije sestavljajo strukture na dveh ravneh: na nacionalni oziroma državni in na lokalni ravni. Osnovna enota lokalne samouprave je občina. V Sloveniji je trenutno 212 občin. Slovenija se uvršča v krog držav članic EU z nadpovprečnim deležem podeželskih območij. Podeželje je izjemno raznolik in prostorsko obsežen zemeljski predel, ki v svojem bistvu vključuje vsa zunaj mestna območja. Na območjih prepletanj podeželja z mesti prihaja do svojevrstnih prostorskih, gospodarskih, socialnih in fiziognomskih potez. Nekatere skupne lastnosti podeželja so manjša gostota poseljenosti, zaradi odseljavanja mladih manjša ali celo negativna rast prebivalstva, preprostejša socialna razslojenost, pri čemer so medsebojni stiki med ljudmi pogostejši in pristnejši, prevladujoča kmetijska in gozdarska dejavnost, kar še ne pomeni, da kmečko prebivalstvo tudi številčno prevladuje, ter manjša in bolj razpršena naselja. Podeželje je tudi območje bolj ali manj neokrnjene narave, kjer ima življenjski prostor večina prstoživečih živali in rastlin.

1.2 Določitve namenske rabe prostora, njen obseg in usmeritve, razmestitve dejavnosti v prostoru ali prostorske usmeritve in prostorski obseg vseh načrtovanih posegov v naravo

SPRS 2050 se presoja na nivoju države, vendar enovit prikaz namenske rabe prostora na nivoju države ne obstaja. Namen SPRS ni podati namensko rabo prostora, temveč usmeritve in izhodišča za urejanje prostora na državni, regionalni in občinski ravni. Ker v poročilu obravnavamo celotno Slovenijo, v spodnjem besedilu povzemamo značilnosti določitve in prikaza namenske rabe prostora.

Krovni dokumenti, ki usmerjajo prostorski razvoj Slovenije in rabo prostora, so:

- Zakon o prostorskem načrtovanju - ZPNačrt (Uradni list RS, št. 33/07, 70/08 – ZVO-1B, 108/09, 80/10 – ZUPUDPP, 43/11 – ZKZ-C, 57/12, 57/12 – ZUPUDPP-A, 109/12, 76/14 – odl. US, 14/15 – ZUUJFO in 61/17 – ZUreP-2);
- Zakon o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor (ZUPUDPP) (Uradni list RS, št. 80/10, 106/10 – popr., 57/12 in 61/17 – ZUreP-2);
- Uredba o prostorskem redu Slovenije (Uradni list RS, št. 122/04, 33/07 – ZPNačrt in 61/17 – ZUreP-2);
- Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (Uradni list RS, št. 99/07);
- Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega podrobnega prostorskega načrta (Uradni list RS, št. 99/07 in 61/17 – ZUreP-2);
- Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/04, 33/07 – ZPNačrt in 61/17 – ZUreP-2).

Namenska raba se določa na nivoju občin s planom. Območja osnovne namenske rabe prostora se opredelijo glede na fizične lastnosti prostora in predvideno namembnost določenega prostora.

Območja osnovne namenske rabe prostora se lahko delijo na površine podrobnejše namenske rabe, ki vključujejo tudi površine, namenjene javnemu dobremu. V prostorskih sestavinah se grafično prikažejo tudi območja varovanj in omejitev. Določitev namenske rabe na nivoju presoje programa z vidika varovanih območij ni relevantna.

1.3 Velikost in drugi osnovni podatki o vseh načrtovanih posegih v naravo

1.3.1 Opis SPRS 2050

Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050 je krovni okvir razvoja v prostoru. Strategija opredeljuje **pet strateških ciljev** prostorskega razvoja in sicer:

- Strateški cilj 1: Racionalen in učinkovit prostorski razvoj
- Strateški cilj 2: Konkurenčnost (in privlačnost) slovenskih mest
- Strateški cilj 3: Kakovostno življenje na urbanih območjih in na podeželju
- Strateški cilj 4: Krepitev prostorske identitete in večfunkcionalnosti prostora
- Strateški cilj 5: Odpornost prostora in prilagodljivost na spremembe

Koncept prostorskega razvoja podpira krepitev notranje prostorske kohezije države ter razvojno vključevanje Slovenije v evropski prostor in makroregionalne povezave. Predstavlja strateški okvir za povezovanje prostorskih sistemov in struktur s katerim uresničujemo vizijo in cilje prostorskega razvoja. Zasnovan je na sočasnem, sinergijskem, integralnem in medsebojno soodvisnem razvoju treh prostorskih sistemov:

- (1) poselitve,
- (2) gospodarske javne infrastrukture ter
- (3) zelene infrastrukture.

Pri njihovem načrtovanju in razvoju se hkrati upoštevajo družbeni, gospodarski in okoljski vidiki razvoja ter upošteva utemeljene potrebe posameznih, konkretnih območij. Koncept prostorskega razvoja vsebuje naslednje elemente:

- razvojne koridorje in vstopne točke,
- policentrični urbani sistem s središči in širšimi mestnimi območji,
- podeželje,
- zeleno infrastrukturo.

1.3.2 Uvrstitev posegov po Pravilniku o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov v naravo na varovana območja

Po Pravilniku o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10, 3/11; v *nadaljevanju Pravilnik*) se posegi v prostor razvrstijo v poglavja priloge 1 in 2 Pravilnika.

Strategija prostorskega razvoja Slovenije določa temeljne usmeritve prostorskega razvoja Slovenije. Sami posegi v prostor v strategiji niso prostorsko in časovno umeščeni in prav tako ne natančno definirani. Zaradi velike mere nedorečenosti posege ni možno razvrstiti v posamezna poglavja v skladu s poglavji 1 in 2 Pravilnika, navedene v Pravilniku. Ko bodo posegi znani, bodo ponovno presojani, nekateri že na nivoju operativnih programov, drugi pa na nivoju planov.

Ob izvajanju SPRS 2050 lahko pride do posegov iz katerega koli poglavja priloge 1 in 2 Pravilnika. Kategorije posegov so sledeče:

ID	POSEG V NARAVO	NEPOSREDNI VPLIV	OPOMBA	OBMOČJE NEPOSREDNEGA VPLIVA (v m)	DALJINSKI VPLIV	OBMOČJE DALJINSKEGA VPLIVA (v m)
1	območja stanovanj, površine razpršene poselitve in razpršena gradnja	VSE SKUPINE		20	Glej Prilogo 2	100
2	območja proizvodnih dejavnosti	VSE SKUPINE		100	Glej Prilogo 2	1000
3	območja centralnih dejavnosti	VSE SKUPINE		20	Glej Prilogo 2	250
4	posebna območja	VSE SKUPINE		50	Glej Prilogo 2	250
6	območja zelenih površin	VSE SKUPINE		150	Glej Prilogo 2	1000
7	območja prometne infrastrukture	VSE SKUPINE		2000	Glej Prilogo 2	2000
8	območja komunikacijske infrastrukture	VSE SKUPINE		75	Glej Prilogo 2	75
9	območja energetske infrastrukture	VSE SKUPINE		200	Glej Prilogo 2	1000 oz. celoten vodni sistem
10	območja okoljske infrastrukture	VSE SKUPINE		75	Glej Prilogo 2	500 oz. celotno vodozbirno območje v katerega se iztekajo izpusti
12	območja površinskih voda in vodne infrastrukture	VSE SKUPINE		200	Glej Prilogo 2	2000 oz. celoten vodni sistem
13	območja mineralnih surovin	VSE SKUPINE		30	Glej Prilogo 2	500 oz. celotno vodno zemljišče dolvodno
14	območja kmetijskih zemljišč	VSE SKUPINE		25	Glej Prilogo 2	1000
15	območja gozdov	VSE SKUPINE		30	Glej Prilogo 2	500
16	območja za obrambo	VSE SKUPINE		20	Glej Prilogo 2	1000
18	druga območja	VSE SKUPINE			Glej Prilogo 2	

1.4 Predvideno obdobje izvajanja programa

Temeljne usmeritve se pripravijo za dolgoročno perspektivo do leta 2050. Za izvajanje ciljev Strategije v srednjeročnem obdobju bo pripravljen akcijski program za obdobje do 2030, s podrobnejše opredeljenimi aktivnostmi, nosilci, roki in sredstvi.

1.5 Potrebe po naravnih virih

Posegi, katerih podlaga je SPRS 2050, niso prostorsko in časovno umeščeni in prav tako ne natančno definirani. Zaradi velike mere nedorečenosti ni možno z natančnostjo predvideti potreb po naravnih virih. V času presoje na nižjih ravneh načrtovanja bo znanih več podatkov o načrtovanih projektih, takrat se bo lahko natančno določilo tudi potrebe po naravnih virih zaradi specifičnih projektov. V nadaljevanju zato navajamo le splošne podatke o pričakovanih potrebah po naravnih virih.

Zaradi izgradnje infrastrukture bi lahko prišlo do zasedbe gozdnih in kmetijskih zemljišč ter večje porabe, vode, mineralnih surovin ter fosilnih goriv. Zaradi povečanega deleža recikliranih odpadkov posledično pričakujemo manjšo porabo teh istih naravnih virov (npr. manjša poraba lesa – reciklaža papirja; mineralnih surovin – reciklaža stekla, gradbenih odpadkov; fosilnih goriv – reciklaža plastike...).

Kot viri energije se bodo poleg fosilnih goriv uporabljali tudi obnovljivi viri energije:

- veter: vetrne elektrarne,
- voda: male hidroelektrarne,
- sonce: sončne elektrarne,
- geotermalna energija: geotermalni ogrevalni sistemi,
- biomasa: SPTE na lesno biomaso, kotli na lesno biomaso, daljinsko ogrevanje na lesno biomaso, toplotne črpalke,
- bioplin: SPTE na bioplin,
- biogoriva: biodizel, biometanol, biodimetilen, biovodik, biogorivo iz zelenih alg.

1.6 Predvidene emisije, odpadki in ravnanje z njimi

Posegi, katerih podlaga je SPRS 2050, niso prostorsko in časovno umeščeni in prav tako ne natančno definirani. Zaradi velike mere nedorečenosti ni možno z natančnostjo predvideti emisij ter odpadkov. V času presoje na nižjih ravneh načrtovanja bo znanih več podatkov o načrtovanih projektih, zaradi česar se bo takrat lahko natančno določilo tudi predvidene emisije in odpadke.

V nadaljevanju zato navajamo le splošne podatke o emisijah ter odpadkih, ki bi lahko nastali v teku izvajanja SPRS 2050.

Emisije v zrak

Onesnaženje zraka v obliki:

- dimnih plinov pri sežigu lesne biomase in bioplina,
- izpušnih plinov iz prometa osebnih in tovornih vozil ter plovil.

Emisije v tla, površinske in podzemne vode

Onesnaževanje tal, površinske in podzemne vode zaradi:

- neustreznega odvajanja onesnaženih vod v površinske ali podzemne vode,
- neustreznega odvajanja onesnaženih padavinskih voda (iz parkirišč, cestišč, zbirnih centrov, ipd.),
- vzdrževanja železniških prog (uporaba herbicidov),
- pristaniškega prometa (npr.: balastne vode).

Emisije hrupa

Povišana raven hrupa je lahko posledica:

- obratovanja zbirnih centrov za odpadke,
- prometa tovornih in osebnih vozil, prometa po železnici, ladijskega prometa;
- naprav, ki so vir hrupa, pri opravljanju dejavnosti.

Ravnanje z odpadki

Količino odpadkov, ki bi nastala ni možno oceniti.

Elektromagnetno sevanje

Viri elektromagnetnega sevanja so lahko energetske objekti s spremljajočo infrastrukturo.

2 PODATKI O VAROVANIH OBMOČJIH

V Sloveniji je z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13, 3/14, 21/16, 47/18) določenih 355 območij Natura 2000, od tega jih je 324 določenih na podlagi direktive o habitatih in 31 na podlagi direktive o pticah. Natura 2000 območja trenutno skupaj obsegajo 7681 km² oziroma 37,46 % površine Slovenije (<http://www.natura2000.si/>).

Trenutno imamo v Sloveniji: 1 narodni park, 3 regijske parke, 46 krajinskih parkov, 1 strogi naravni rezervat, 56 naravnih rezervatov in 1164 naravnih spomenikov. Zavarovanih je 270184 ha, kar je 13,33 % površine Slovenije (stanje junij 2019). (<http://www.arso.gov.si/narava/zavarovana%20obmo%C4%8Dja/>).

2.1 Varstveni cilji varovanega območja, ki prispevajo k ohranitveni vrednosti območja

V poročilu presojo SPRS, ki obravnava celotno ozemlje Slovenije, zato smo varstvene cilje povzeli po Zakonu o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 –ZON-UPB2, 46/14- ZON-C) in Uredbi o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, št. 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13, Odločba US – št. 39/13, 3/14, 21/16, 47/18).

Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13, 3/14, 21/16, 47/18) v 6. členu pravi:

- (1) Varstveni cilji na območjih Natura se z namenom ohranjati, vzdrževati ali izboljšati obstoječe lastnosti nežive in žive narave, ki prispevajo k ugodnemu stanju rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov, določijo na osnovi ekoloških potreb posameznih vrst in habitatnih tipov, zaradi katerih je Natura območje opredeljeno.
- (2) Na Natura območju, kjer je prisotnih več habitatov vrst ali habitatnih tipov, zaradi katerih je Natura območje opredeljeno, se upoštevajo med seboj usklajeni varstveni cilji.

Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015–2020 določa varstvene cilje v prilogi 6.1, ki se praviloma nanašajo na vsako vrsto oziroma habitatni tip na vsakem območju Natura 2000, izhajajo pa iz varstvenih ciljev v skladu z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000). Glede na stanje v naravi podrobnejši varstveni cilji določajo, ali je treba zatečeno stanje ohranjati, obnoviti ali izboljšati, vse zato, da bi vrste oziroma habitatni tipi ostali ali se povrnili v ugodno stanje ohranjenosti. Podrobnejši varstveni cilji so določeni na podlagi referenčnih vrednosti ugodnega stanja. Kategorijo referenčnih vrednosti je uvedla Evropska komisija pri izvajanju Direktive o habitatih in Direktive o pticah. Varstveni cilji ugodnega stanja na podlagi referenčnih vrednosti opredeljujejo ključne zahteve, ki morajo biti izpolnjene, da je vrsta oziroma habitatni tip v ugodnem stanju. Opredeljujejo velikost populacije, velikost habitata oziroma habitatnega tipa in za vsako vrsto oziroma habitatni tip specifične strukture v habitatu ter rabo habitata ali procese, ki so potrebni za vzdrževanje ugodnega stanja vrste oziroma habitatnega tipa.

V Programu upravljanja območij Natura 2000 opredeljene cilje je treba upoštevati pri presojah planov in posameznih posegov. Varstvene cilje, navedene v Programu upravljanja Natura 2000 (2015–2020), smo izdelovalci Okoljskega poročila pregledali in jih smiselno upoštevali pri podanih ocenah vpliva. Vplivov na varstvene cilje za posamezno vrsto nismo podajali, saj to, zaradi nepoznavanja tehnologije in lokacij predvidenih ukrepov, na nivoju strategije prostorskega razvoja celotne države ni možno. Vplivi na varstvene cilje varovanih območij bodo podani na ravni podrobnejšega plana ali posega.

Tabela 2: Prikaz varstvenih ciljev varovanih območij

Varovana območja	Varstveni cilji
Območja Natura 2000 Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13, 3/14, 21/16, 47/18)	Varstvena cilja sledljiva s kazalniki sta: <ul style="list-style-type: none"> • <u>Ohranjati ali izboljšati stanje kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov</u> (stanje je razvidno v Poročilu po 17. členu Direktive o habitatih (92/43/EGS)) • <u>Ohranjati ali izboljšati stanje kvalifikacijskih prosto živečih ptičjih vrst</u> (stanje je razvidno v Poročilu po 12. členu Direktive o ohranjanju prosto živečih ptic (79/409/EGS))
Zavarovana območja Zakonu o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 –ZON-UPB2, 46/14)	Varstveni cilj sledljiv s kazalniki: <ul style="list-style-type: none"> • <u>Ohranjanje zavarovanih območij in upoštevanje predpisanih varstvenih režimov.</u>

2.2 Prikaz varstvenih, varovanih, zavarovanih, degradiranih in drugih območij, na katerih je zaradi varstva okolja, ohranjanja narave, varstva naravnih virov ali kulturne dediščine predpisan drugačni režim

2.2.1 Natura 2000

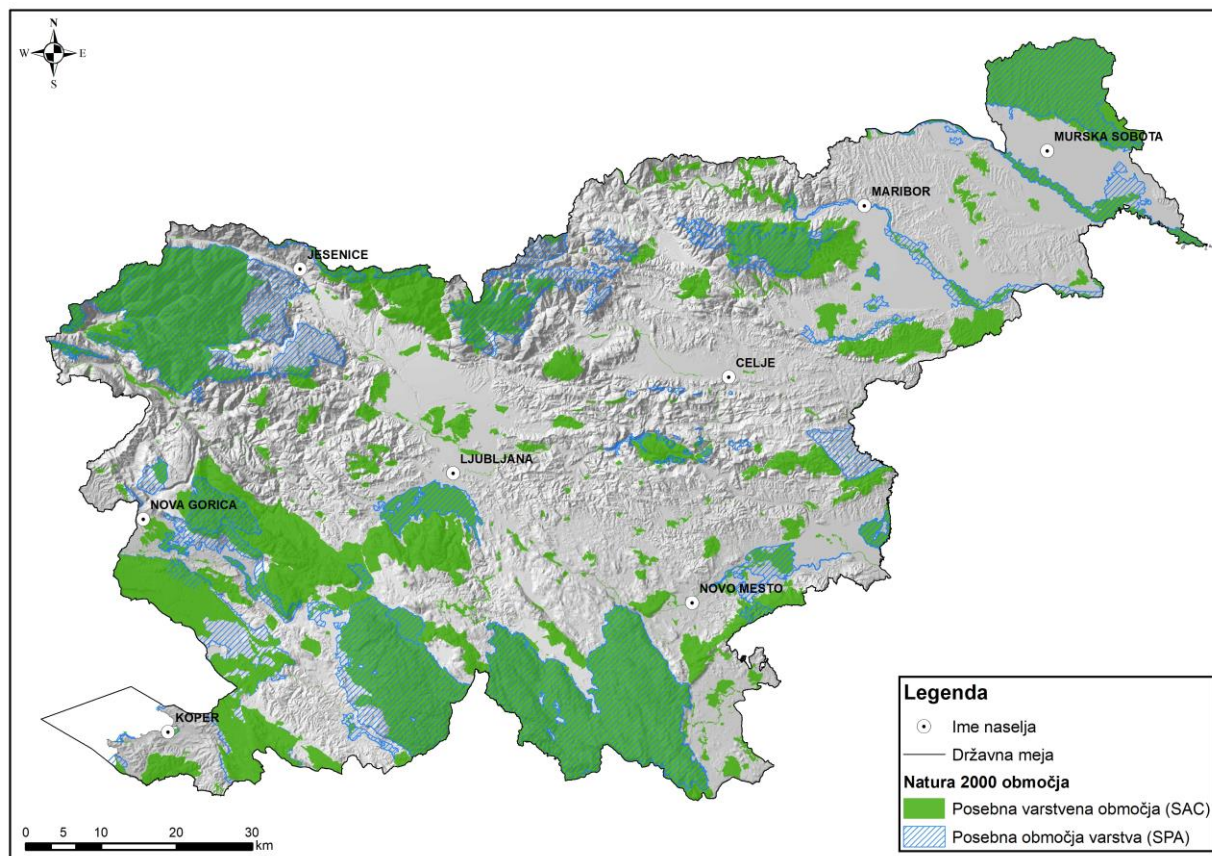
Vlada Republike Slovenije je aprila 2004 sprejela Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) s katero je določila območja Natura 2000 in varstvene usmeritve za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov ter habitatnih tipov, katerih ohranjanje je v interesu EU in druga pravila ravnanja za ohranjanje teh območij.

V aprilu 2013 je bilo omrežje Natura 2000 razširjeno za približno 480 km² - na kopnem za 477 km² in na morju za 3 km². S tem je država Slovenija prenesla neizpolnjene zahteve Direktive pticah in Direktive o habitatih. Na neizpolnjevanje jo je namreč Evropska komisija v letu 2012 opozorila kar dvakrat (marec, november 2012). Določila je tudi tehnične popravke meja območij Natura 2000. S temi popravki so meje območij podrobno usklajene z mejami v naravi oziroma, če teh ni, s parcelnimi in drugimi administrativnimi mejami v prostoru.

Slovenija ima tako sedaj 355 območij, od tega je 324 določenih na podlagi direktive o habitatih in 31 na podlagi direktive o pticah. Natura 2000 območja trenutno skupaj obsegajo 7681 km² oziroma 37,46 % površine Slovenije (<http://www.natura2000.si/>).

Seznam območij Natura 2000 v Sloveniji je v prilogi 2 Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, št. 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13, Odločba US – št. 39/13, 3/14, 21/16, 47/18).

Prikaz območij Natura 2000 je na sliki spodaj.

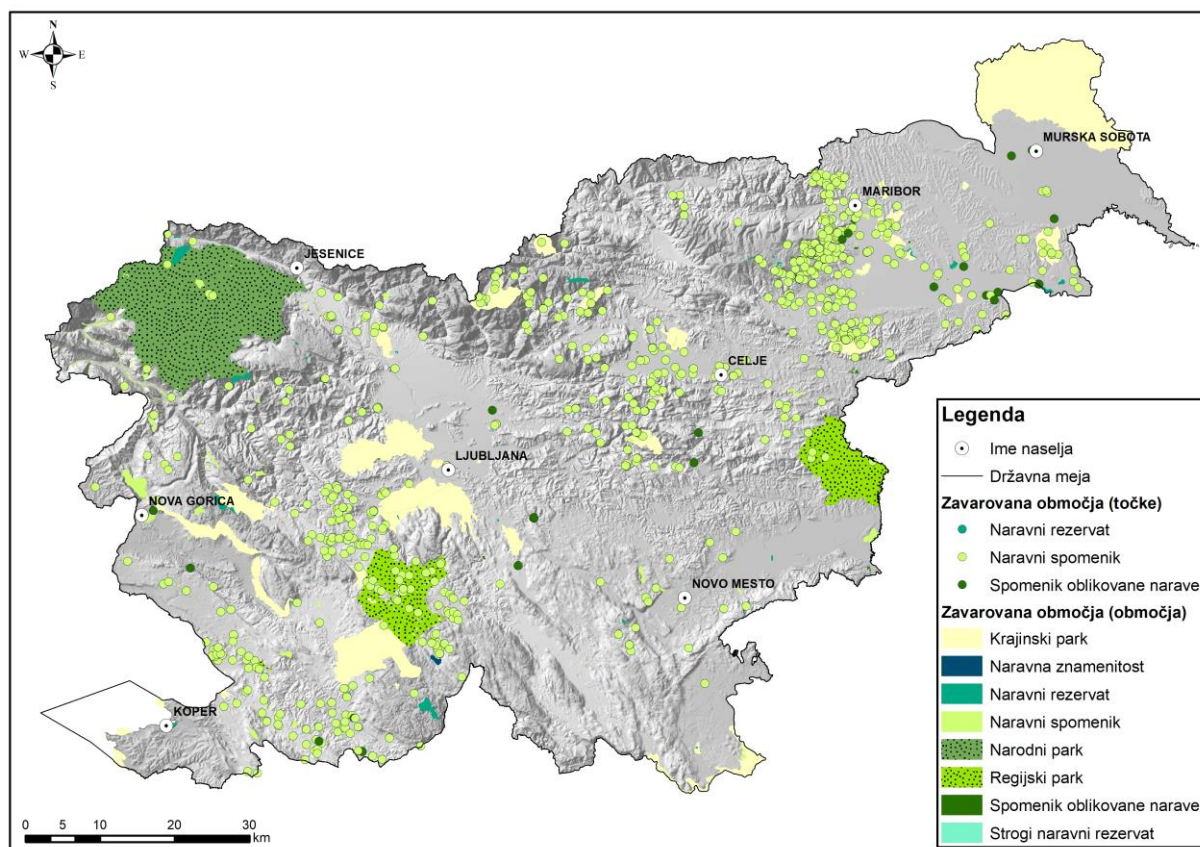
Slika 2: Prikaz območij Natura 2000 na območju RS (vir podlage: GURS, 2001; Geoportal ARSO 2019)

2.2.2 Zavarovana območja

Zavarovana območja narave so ukrep države za ohranjanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti. Razlikujemo širša (narodni, regijski, krajinski park) in ožja (strogi naravni rezervat, naravni rezervat in naravni spomenik) zavarovana območja, na območju katerih veljajo predpisani varstveni režimi. Zavarovana so z državnimi ali občinskimi akti.

Trenutno imamo v Sloveniji: 1 narodni park, 3 regijske parke, 46 krajinskih parkov, 1 strogi naravni rezervat, 56 naravnih rezervatov in 1164 naravnih spomenikov. Zavarovanih je 270184 ha, kar je 13,33 % površine Slovenije (stanje junij 2019). (<http://www.arso.gov.si/narava/zavarovana%20obmo%20C4%8Dja/>).

Prikaz zavarovanih območij na ozemlju Republike Slovenije je na sliki spodaj.

Slika 3: Prikaz zavarovanih območij (vir podlage: GURS, 2001; Geoportal ARSO 2019)

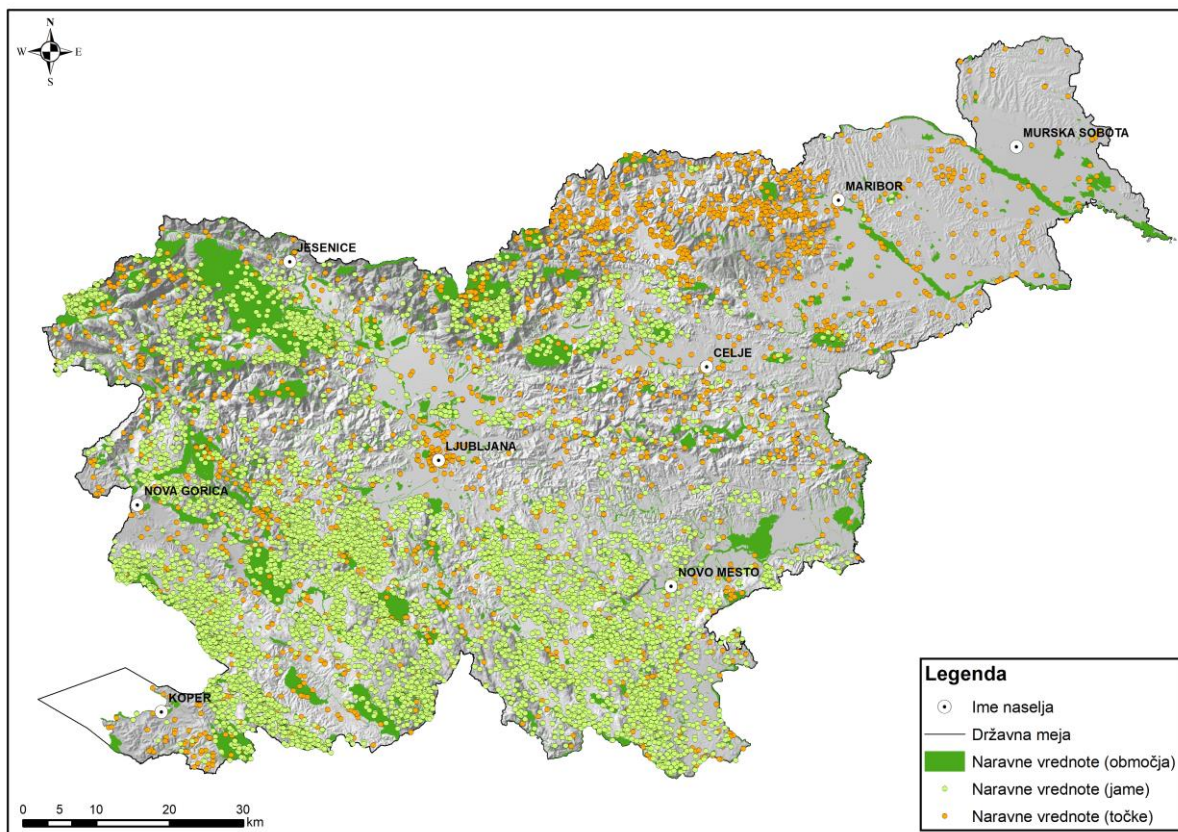
2.2.3 Naravne vrednote

Naravne vrednote v skladu s 4. členom Zakona o ohranjanju narave (ZON) obsegajo vso naravno dediščino na območju Republike Slovenije. Na ozemlju RS v skladu s Pravilnikom o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS št., 111/04, 70/06, 58/09, 93/10, 23/15, 7/19) ločimo naslednje zvrsti naravnih vrednot:

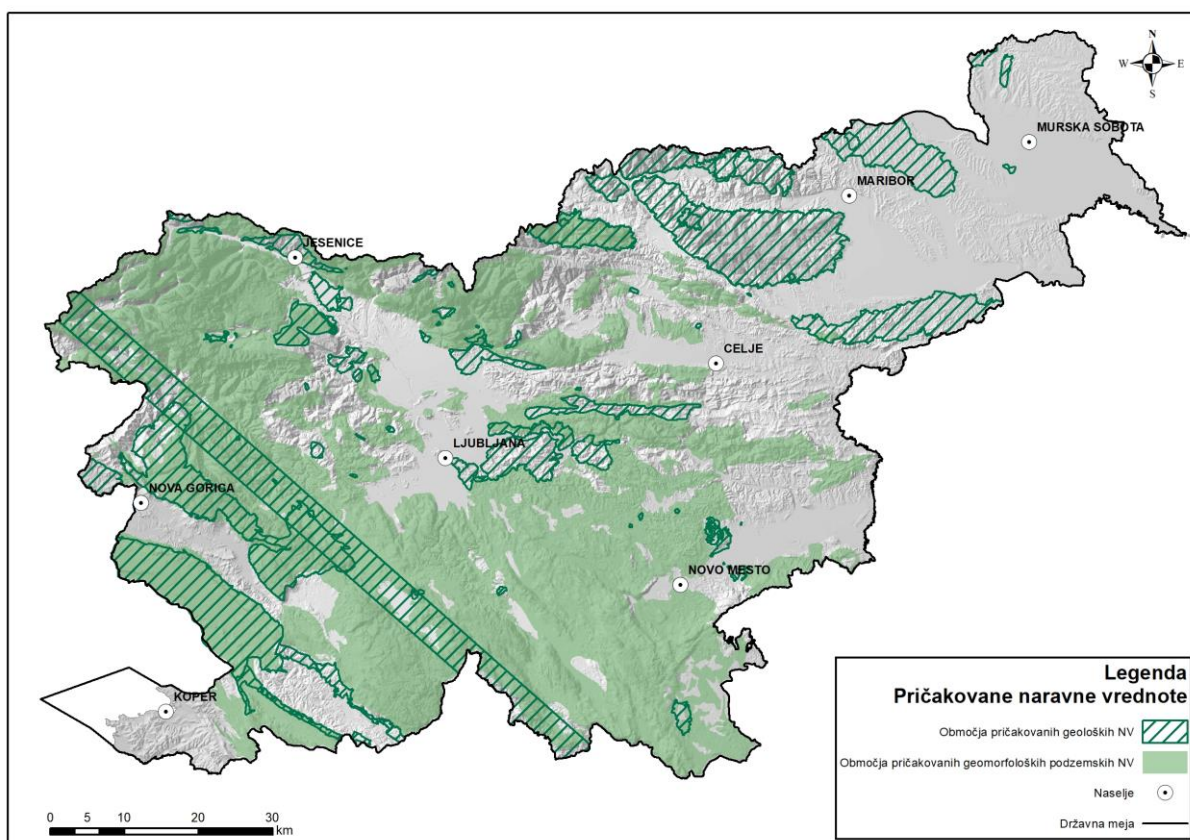
1. Površinske geomorfološke naravne vrednote
2. Podzemeljske geomorfološke naravne vrednote
3. Geološke naravne vrednote
4. Hidrološke naravne vrednote
5. Botanične naravne vrednote
6. Zoološke naravne vrednote
7. Ekosistemske naravne vrednote
8. Drevesne naravne vrednote
9. Oblikovane naravne vrednote
10. Krajinske vrednote

Trenutno imamo v Sloveniji 5283 naravnih vrednot in 12148 jam – naravnih vrednot (ARSO, citirano 17. 7. 2019). Skupna površina vseh poligonov znaša 2471,78 km², kar znaša 12,19 % površine države. Površinsko največji sta geomorfološki naravni vrednoti planota Pokljuka in planota Jelovica, sledijo pa narivna struktura Nanos in Kraški rob. Na ozemlju Slovenije je več območij pričakovanih naravnih vrednot.

Prikaza naravnih vrednot in pričakovanih naravnih vrednot sta na sliki spodaj.

Slika 4: Prikaz naravnih vrednot (vir podlage: GURS, 2001; Geoportar ARSO 2019)

Slika 5: Prikaz pričakovanih naravnih vrednot na območju RS (vir podlage: GURS, 2001; Geoportar ARSO, 2019)

2.2.4 Ekološko pomembna območja

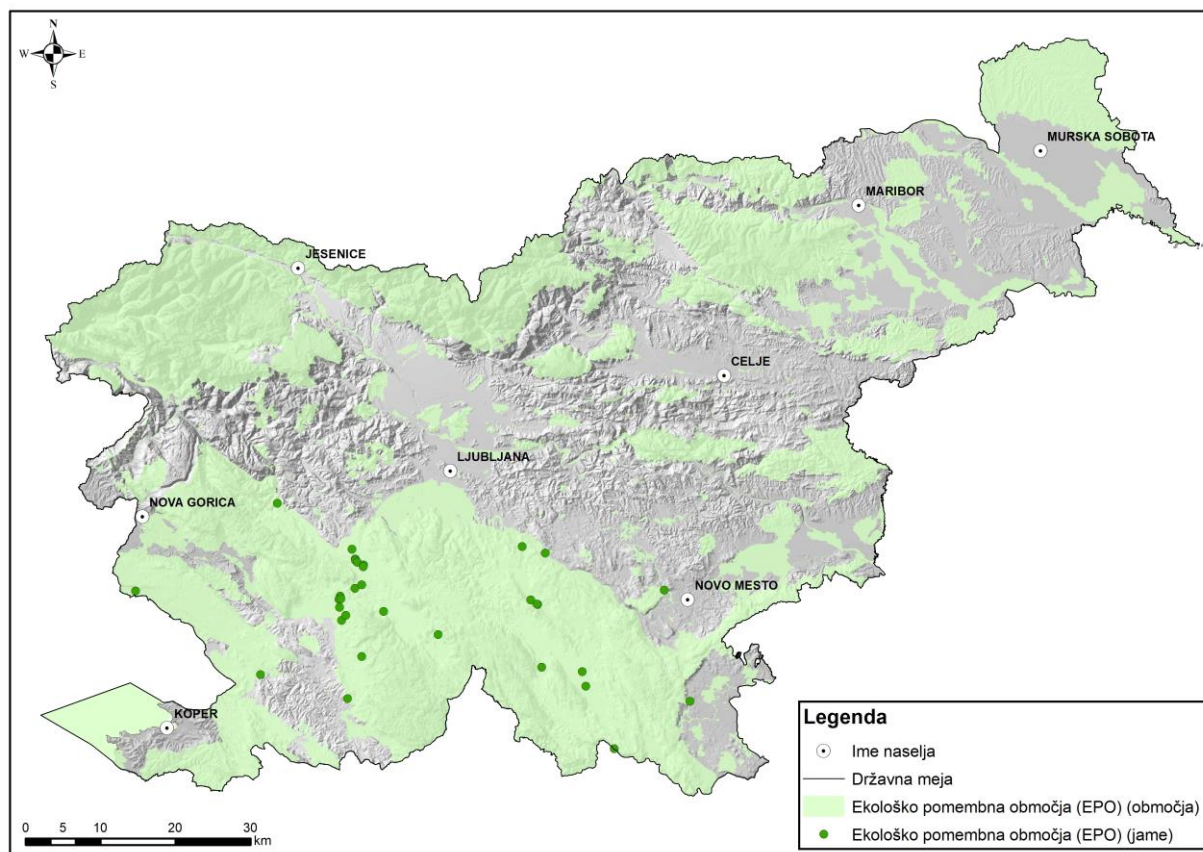
Ekološko pomembna območja so določena z Uredbo o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04, 33/13, 99/13, 47/18) in so območja habitatnega tipa, dela habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti. Za ta območja veljajo določene varstvene usmeritve in pravila ravnanja, ki se morajo upoštevati pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin. Kot ekološko pomembno območje je med drugim določeno tudi osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri ter morje in morsko obrežje. Sestavni del ekološko pomembnih območij so tudi območja Natura 2000.

Ekološko pomembna območja so glede na 32. člen ZON:

1. Območja habitatnih tipov, ki so biotsko izjemno raznovrstni ali dobro ohranjeni, kjer so habitati ogroženih ali endemičnih rastlinskih ali živalskih vrst in habitati vrst, ki so mednarodno pomembne po merilih ratificiranih mednarodnih pogodb ali ki drugače prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti.
2. Območja habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispevajo k ohranjanju naravnega ravnovesja s tem, da so glede na druga ekološko pomembna območja uravnoteženo biogeografsko razporejena in sestavljajo ekološko omrežje.
3. Habitati mednarodno varovanih vrst.
4. Selitvene poti živali.
5. Območja, ki bistveno prispevajo h genski povezanosti populacij rastlinskih ali živalskih vrst.

V Sloveniji je določenih 305 ekološko pomembnih območij in 32 jam, ki so razglašena kot ekološko pomembna območja (Geoportal ARSO, 2019). Ekološko pomembna območja imajo skupno površino 1336022,9 ha kar znaša 65,9 % površine Slovenije. Največjo površino obsegajo EPO Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri, Julijske Alpe in Kočevsko.

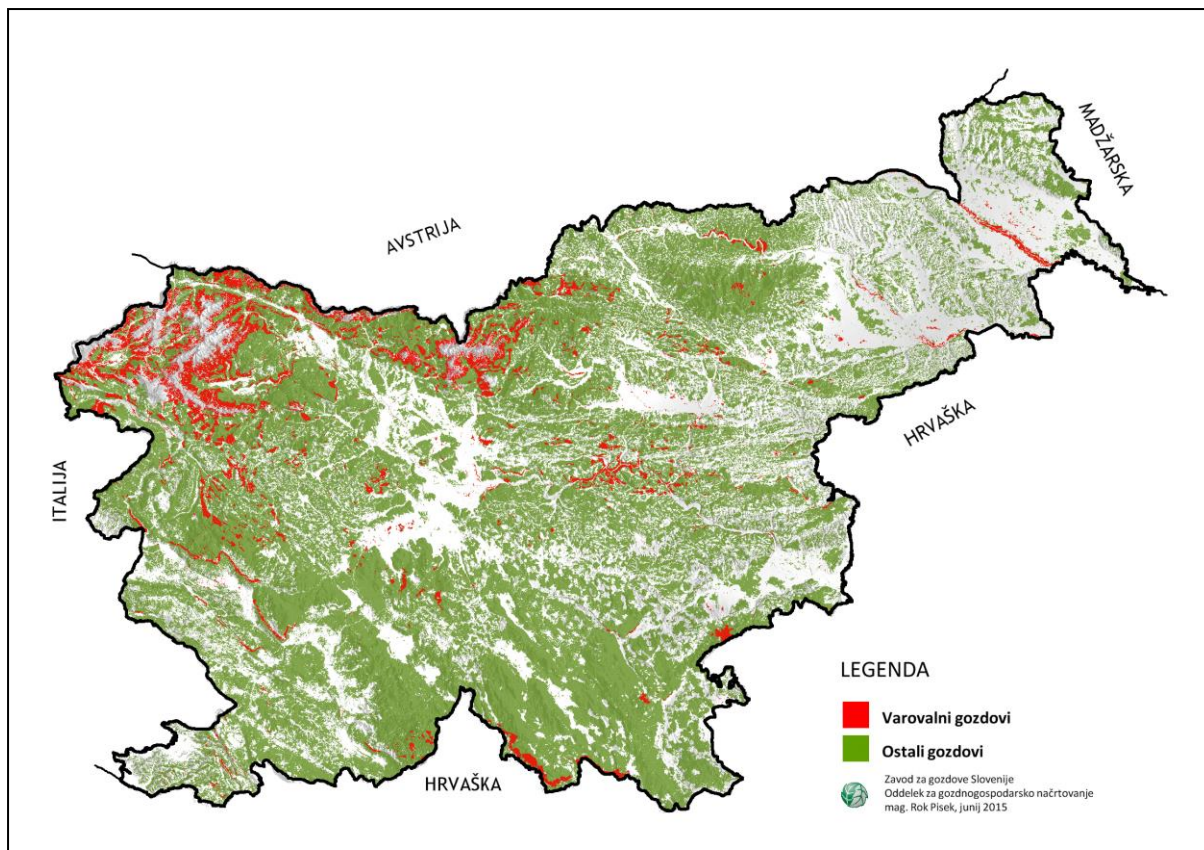
Prikaz ekološko pomembnih območij v Sloveniji je na spodnji sliki.

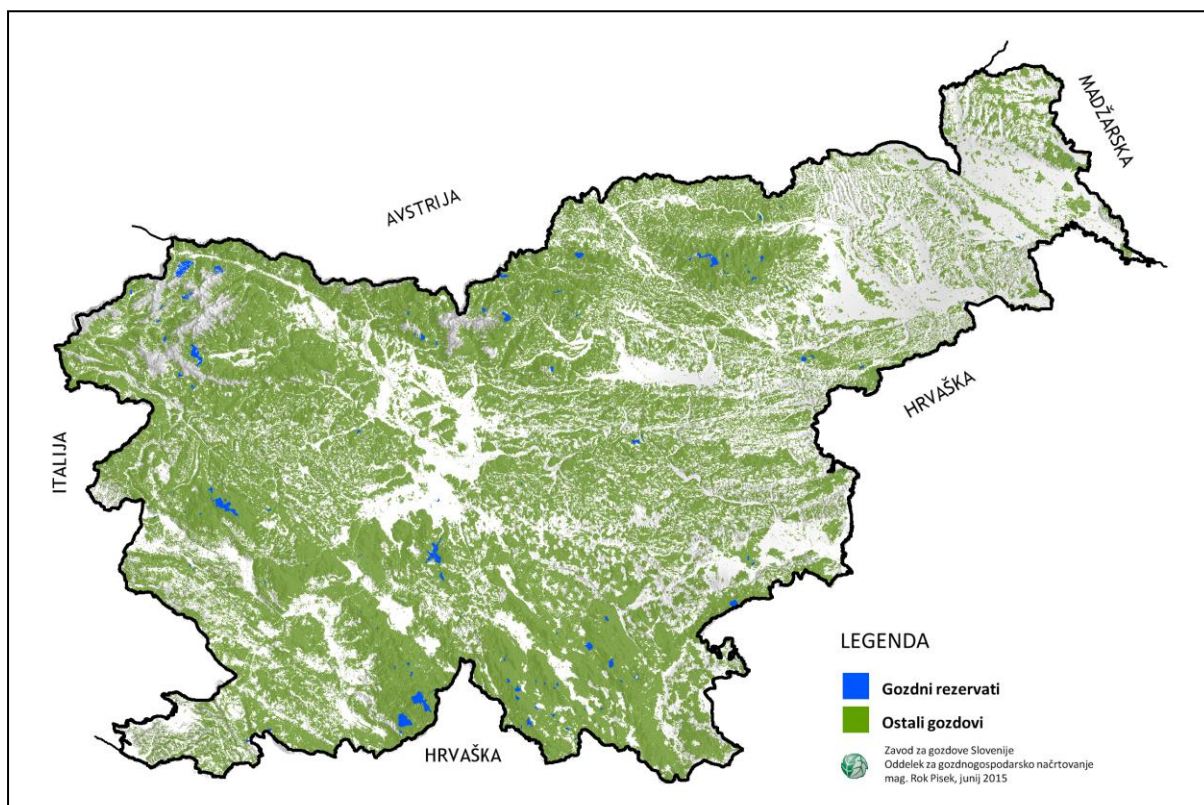
Slika 6: Prikaz ekološko pomembnih območij na območju RS (vir podlage: GURS, 2001; Geoportala ARSO, 2019)

2.2.5 Varovalni gozdovi in gozdni rezervati

Z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13 in 39/15) so bila za celotno Slovenijo opredeljena območja varovalnih gozdov in gozdnih rezervatov. V območja varovalnih gozdov ni dovoljeno posegati oziroma so na njihovih območjih izjemoma dopustni ukrepi in posegi, ki so opredeljeni z veljavnimi gozdnogospodarskimi načrti in so skladni z varstvenimi režimi ter zagotavljajo ohranitev ter krepitev varovalne, hidrološke, biotopske ali klimatske funkcije gozda. V gozdnih rezervatih s strogim varstvenim režimom so prepovedane vse gospodarske, rekreacijske, raziskovalne in druge dejavnosti, ki bi lahko kakorkoli spremenile obstoječe naravno stanje in vplivale na nemoten naravni razvoj v prihodnosti. V gozdnih rezervatih z blažjim varstvenim režimom je ob spremstvu delavca javne gozdarske službe ali lastnika gozda dovoljen ogled rezervata po gozdni učni poti oziroma uporaba poti v javni rabi, ki vodi skozi rezervat.

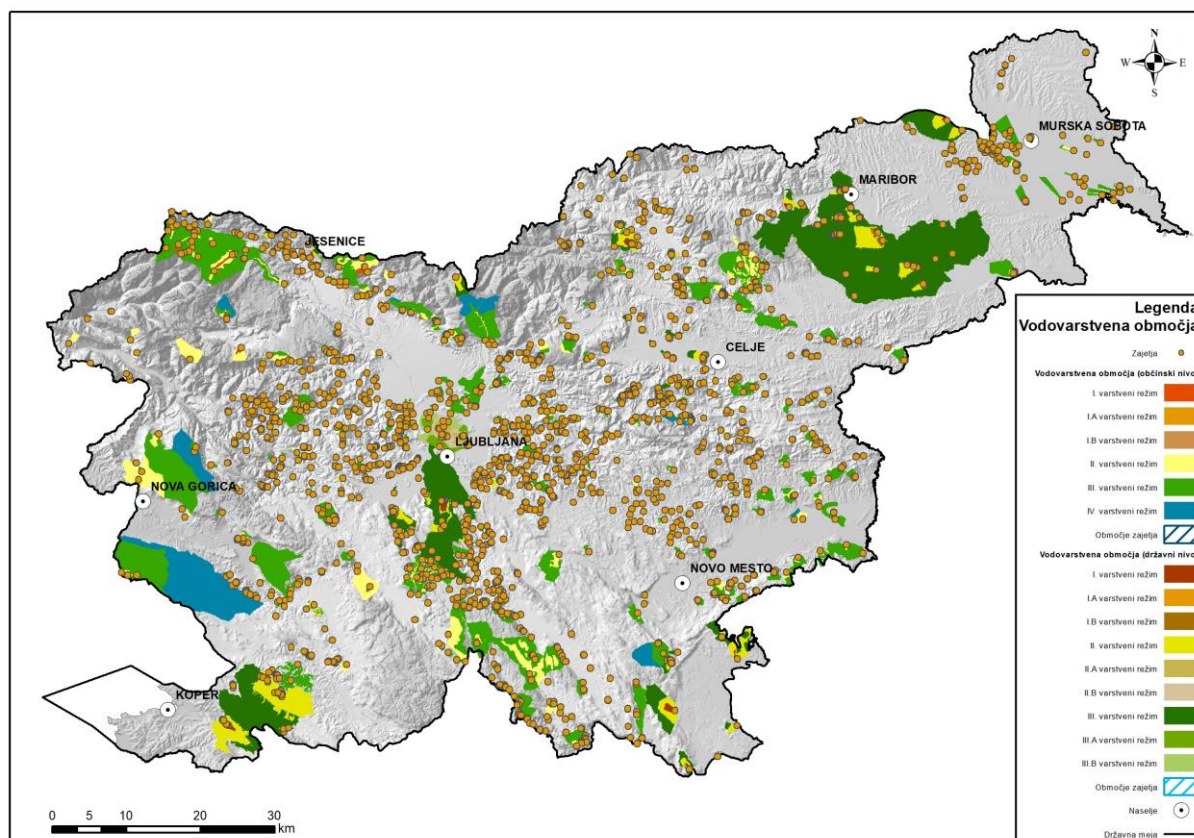
Slika 7: Prikaz varovalnih gozdov (Zavod za gozdove Slovenije, 2019)

Slika 8: Prikaz gozdnih rezervatov (Zavod za gozdove Slovenije, 2019)

2.2.6 Vodovarstvena območja virov pitne vode

Glavni vir pitne vode v Sloveniji je podzemna voda, ki zagotavlja večino potrebnih količin. Za vodne vire v javni porabi so v Sloveniji sprejeta ali predlagana vodovarstvena območja, ki pokrivajo približno 4.491 km². To je približno 22 % oziroma ena petina slovenskega ozemlja. Še večjo površino zavzemajo potencialni vodni viri. Površina ozemlja z zajetimi in potencialnimi vodnimi viri predstavlja več kot polovico slovenskega ozemlja. Pri posegih na vodovarstvena območja se upošteva veljavne občinske odloke ali državne uredbe in Pravilnik o kriterijih za določitev vodovarstvenega območja (Uradni list RS, št. 64/04, 5/06, 58/11, 15/16), v katerih so opredeljeni tudi varstveni režimi.

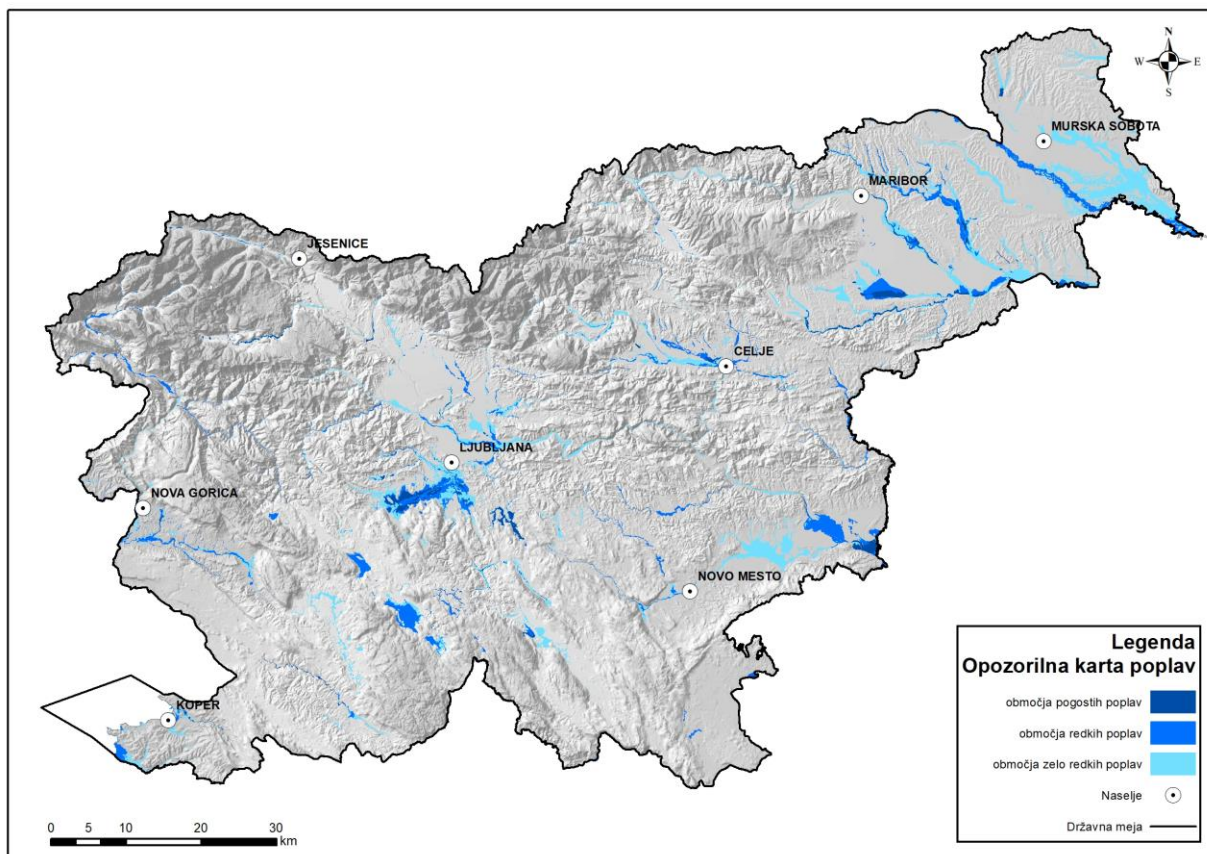
Slika 9: Prikaz vodovarstvenih območij (vir podlage: GURS, 2001; Geoportalar ARSO, 2019)

2.2.7 Poplavna, erozijska in plazljiva območja

Poplavna, erozijska in plazljiva območja

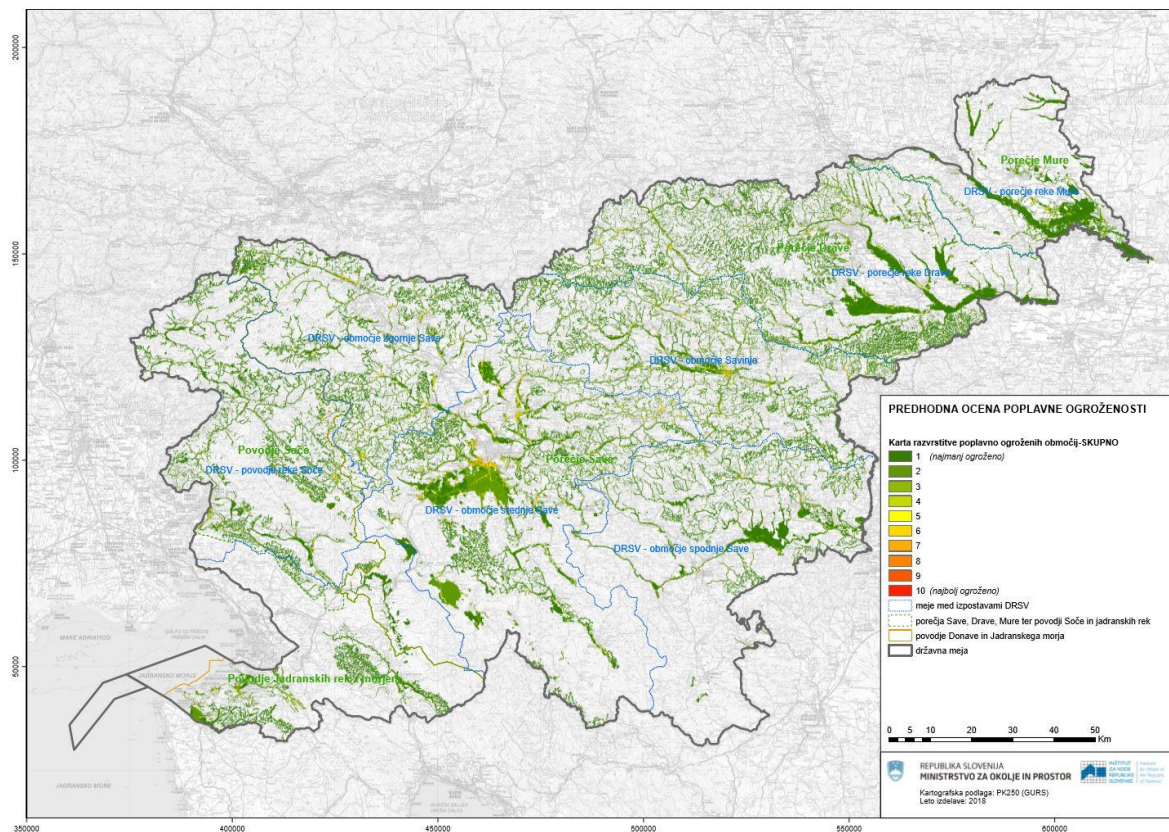
Poplavna, erozijska in plazljiva območja določa Zakon o vodah, in sicer v 86., 87., 88. in 89. členu. Največja poplavna območja so: Ljubljansko barje, Dravinja, Krka pod Otočcem, Spodnja Savinjska dolina, Sava med Krškim in državno mejo, Sotla in Cerkljiško polje.

Opozorilna karta poplav poda informacijo o obsegu in pogostosti poplav na posameznem območju.

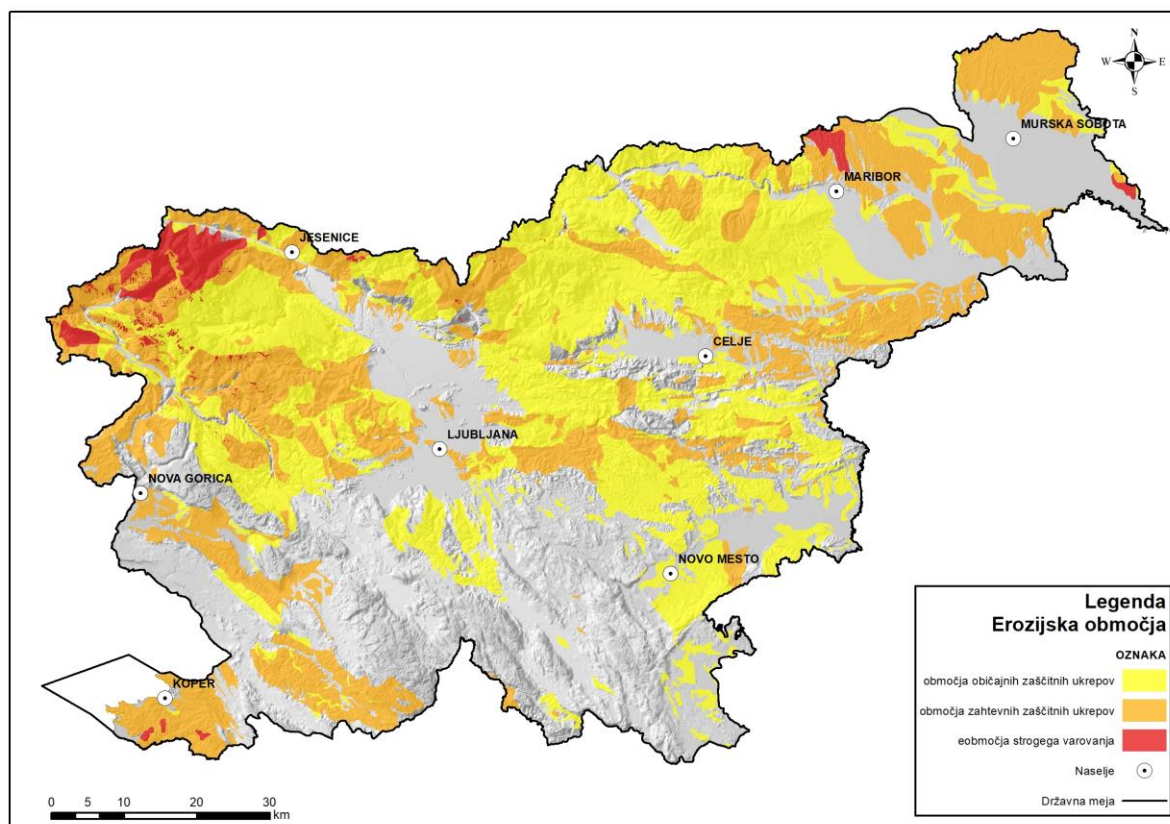

Slika 10: Opozorilna karta poplav (vir podlage: GURS, 2001; Geoportal ARSO, 2019)

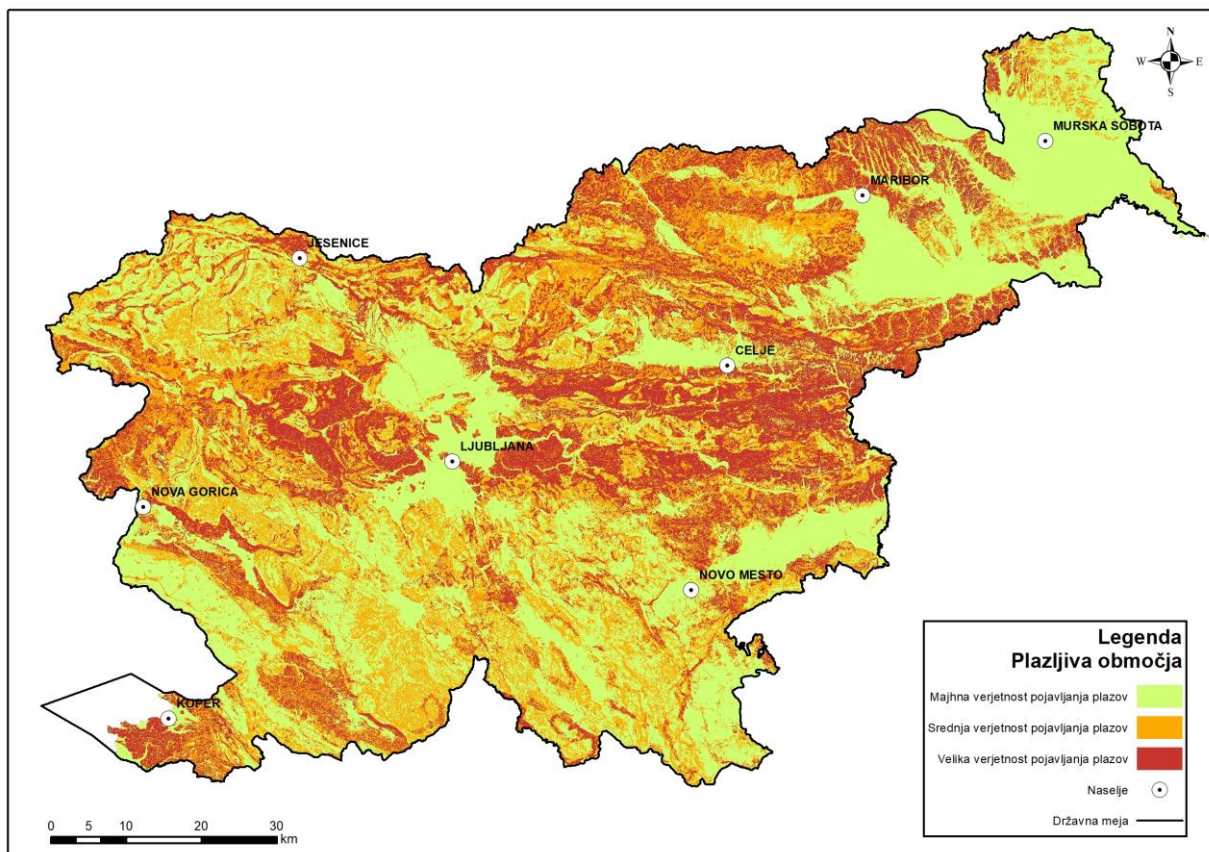
Glede na šest kategorij ranljivosti (zdravje ljudi, kulturna dediščina, okolje, gospodarske dejavnosti, socialna in gospodarska javna infrastruktura) in ostale posodobitve se je pregledalo in analiziralo 53 obstoječih območij pomembnega vpliva poplav ter določilo oz. predlagalo 21 novih oz. dodatnih območij pomembnega vpliva poplav s strani MOP in 12 novih oz. dodatnih območij s strani lokalnih skupnosti in DRSV. Posodobljen nabor torej vključuje 86 območij pomembnega vpliva poplav, ki so prikazana na spodnji karti (MOP, 2019).

Slika 11: Posodobljena Predhodna ocena poplavne ogroženosti – 2019.

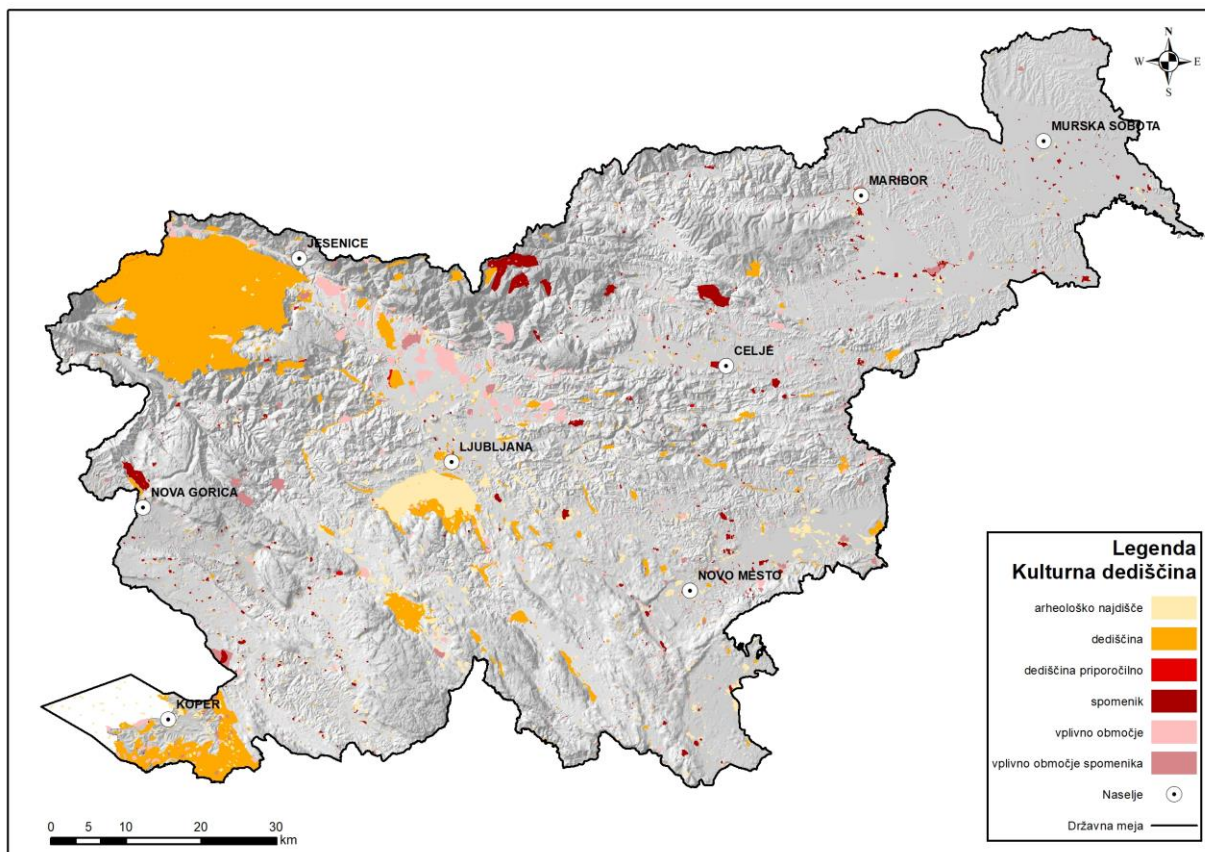
Slika 12: Prikaz erozijskih območij – opozorilna karta erozije (vir podlage: GURS, 2001; Geoportal ARSO, 2019)

Slika 13: Prikaz plazljivih območij – karta verjetnosti pojavljanja plazov (vir podlage: GURS, 2001; Geoportar ARSO, 2019)

2.2.8 Kulturna dediščina

Celostno ohranjanje dediščine se uresničuje v razvojnem načrtovanju in ukrepih države, pokrajin in občin, tako da dediščino ob spoštovanju njene posebne narave in družbenega pomena vključujejo v trajnostni razvoj. V Registru kulturne dediščine Ministrstva za kulturo je bilo julija 2019 (stanje na dan 5. 7. 2019) zavedenih 32.449 enot dediščine. Število registriranih enot kulturne dediščine se v zadnjih letih povečuje, predvsem število enot registriranih arheoloških najdišč.

Slika 14: Enote kulturne dediščine glede na režim varstva kulturne dediščine na območju Slovenije (Register nepremične kulturne dediščine (eVRD), MK (stanje podatkov na dan 5. 7. 2019))

2.3 Povzetek veljavnih pravnih režimov na varovanih območjih ali njihovih delih, podatki o pridobitvi naravovarstvenih smernic oziroma strokovnih podlagah in stopnja upoštevanja plana

2.3.1 Pravni režimi in varstvene usmeritve

Območja Natura 2000

Območja Natura 2000 imajo varstvene usmeritve opredeljene v Uredbi o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13, 39/13, 3/14, 21/16, 47/18), in sicer v 7. in 15. členu.

Tabela 3: Varstvene usmeritve in pravila ravnanja na območjih Natura 2000

Varstvene usmeritve (7. člen)	Pravila ravnanja za ohranjanje potencialnega Natura območja (15. člen)
(1) Varstvene usmeritve za ohranitev Natura območij so usmeritve za načrtovanje in izvajanje posegov in dejavnosti ter drugih ravnanj človeka na teh območjih z namenom doseganja varstvenih ciljev.	(1) Varstvene usmeritve za ohranjanje potencialnih Natura območij so usmeritve za načrtovanje in izvajanje posegov in dejavnosti ter drugih ravnanj človeka na teh območjih z namenom preprečevanja poslabšanja stanja.
(2) Na Natura območjih se posege in dejavnosti načrtuje tako, da se v čim večji možni meri: <ul style="list-style-type: none"> - ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst; - ohranja ustrezne lastnosti abiotskih in biotskih 	(2) Pri izvajanju posegov in dejavnosti na potencialnih Natura območjih, ki so načrtovani v skladu z usmeritvami iz prejšnjega odstavka, se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate

<p>sestavin habitatnih tipov, njihove specifične strukture ter naravne procese ali ustrezno rabo;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ohranja ali izboljšuje kakovost habitata rastlinskih in živalskih vrst, zlasti tistih delov habitata, ki so bistveni za najpomembnejše življenjske faze kot so zlasti mesta za razmnoževanje, skupinsko prenočevanje, prezimovanje, selitev in prehranjevanje živali; - ohranja povezanost habitatov populacij rastlinskih in živalskih vrst in omogoča ponovno povezanost, če je le-ta prekinjena. 	<p>čim manjši v skladu s četrnim in petim odstavkom 7. člena te uredbe.</p>
<p>(3) Pri izvajanju posegov in dejavnosti, ki so načrtovani v skladu s prejšnjim odstavkom, se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.</p>	<p>(3) Na potencialnih Natura območjih je treba izvesti presojo sprejemljivosti planov, programov, načrtov, prostorskih ali drugih aktov oziroma presojo sprejemljivosti posegov v naravo na način, kot je to določeno s predpisi, ki urejajo ohranjanje narave.</p>
<p>(4) Čas izvajanja posegov, opravljanja dejavnosti ter drugih ravnanj se kar najbolj prilagodi življenjskim ciklom živali in rastlin tako, da se:</p> <ul style="list-style-type: none"> - živalim prilagodi tako, da poseganje oziroma opravljanje dejavnosti ne, ali v čim manjši možni meri, sovпада z obdobji, ko potrebujejo mir oziroma se ne morejo umakniti, zlasti v času razmnoževalnih aktivnosti, vzrejanja mladičev, razvoja negibljivih ali slabo gibljivih razvojnih oblik ter prezimovanja, - rastlinam prilagodi tako, da se omogoči semenenje, naravno zasajevanje ali druge oblike razmnoževanja. 	<p>(4) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka presoja sprejemljivosti posegov v naravo ni potrebna v primerih iz drugega odstavka 8. člena te uredbe.</p>
<p>(5) Na Natura območja se ne vnaša živali in rastlin tujevodnih vrst ter gensko spremenjenih organizmov.</p>	<p>(5) Znotraj potencialnega Natura območja se lahko določijo cone na način in po postopku, kot ga določa 9. člen te uredbe.</p>
<p>(6) Na podlagi varstvenih usmeritev se določijo podrobnejše in konkretne varstvene usmeritve, ki se obvezno upoštevajo pri urejanju prostora, rabi naravnih dobrin in urejanju voda. Podrobnejše varstvene usmeritve se lahko določijo v programu upravljanja iz 12. člena te uredbe oziroma v naravovarstvenih smernicah, kjer se določijo tudi konkretne varstvene usmeritve.</p>	<p>(6) Na potencialnih Natura območjih se izvaja monitoring v obsegu, kot ga določa 10. člen te uredbe.</p>
	<p>(7) V programu upravljanja se z namenom preprečitve slabšanja stanja določijo skladno z drugim, tretjim, četrnim in petim odstavkom 12. člena te uredbe tudi ukrepi in aktivnosti za potencialna Natura območja, pri čemer so ukrepi in naravovarstvene naloge finančno in časovno podrejene, glede na ukrepe na Natura območjih.</p>
	<p>(15.b člen) Pravila ravnanja za območje, predlagano za Natura območje s strani Evropske komisije</p> <p>Za preprečitev slabšanja stanja prednostnih habitatnih tipov in habitatov prednostnih rastlinskih in živalskih vrst ter vznemirjanja, ki bi lahko ogrozilo ohranjanje vrst, zaradi katerih so bila območja predlagana za Natura območja s strani Evropske komisije, se uporabljata prvi in drugi odstavek 15. člena te uredbe.«.</p>

Zavarovana območja

Zavarovana območja imajo varstvene režime opredeljene v Odlokih o zavarovanju, za vsako enoto oziroma območje posebej. Akt o zavarovanju sprejme vlada ali pristojni organ lokalne skupnosti. Narodni park in zavarovano območje, ki je izjemnega pomena za državo ali velikega mednarodnega pomena zavaruje z aktom Državni zbor Republike Slovenije z zakonom.

Akti o zavarovanju določajo na splošno:

1. meje zavarovanega območja na preglednem topografskem načrtu v merilu 1:25.000 oziroma v drugem ustreznem merilu, ki omogoča določitev meje na parcelo natančno;
2. vrsto zavarovanega območja;
3. določitev načina izvajanja javne službe za upravljanje zavarovanega območja;
4. morebitno obveznost sprejema načrta upravljanja;
5. finančne vire za izvajanje zavarovanja in razvoj lokalnega prebivalstva.

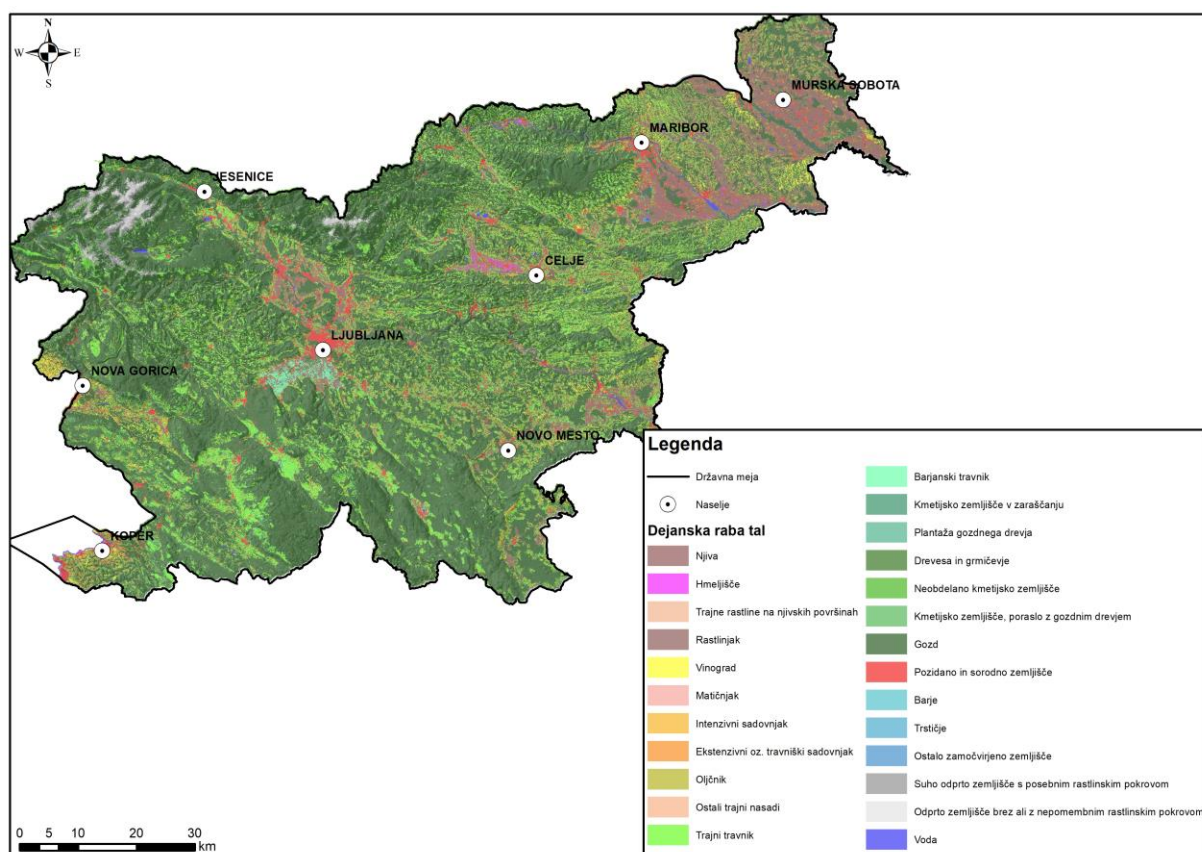
Zavarovana območja in vplivna območja so sestavni del prostorskih državnih planov in prostorskih planov lokalnih skupnosti.

2.3.2 Podatki o pridobitvi naravovarstvenih smernic in strokovnih podlag

Naravovarstvene smernice ali strokovne podlage niso bile izdelane.

2.4 Prikaz območij dejanske rabe prostora

Tla v Sloveniji so zelo raznolika. Ker so dejavniki nastanka in razvoja tal zelo raznoliki, tudi tla odražajo precejšnjo ekološko pestrost. Za Slovenijo je značilno pestro prepletanje gozdnih in kmetijskih zemljišč. Po dejanski rabi tal glede na njihovo površino, gozdovom sledijo kmetijska zemljišča. V letu 2019 so kmetijska zemljišča v Sloveniji po dejanski rabi (njive in vrtovi ter travniške površine) zavzemala okoli 27 % površine Slovenije. Prevladujejo trajni travniki (17,2 %) in njive (8,9 %)¹. Največ njiv je na prodnatih in ilovnatih ravninah v vzhodni in severovzhodni Sloveniji, kar velja tudi za trajne travnike. Vinogradi (0,9 % površine Slovenije) so nadpovprečno zastopani na Primorskem in na panonskem gričevnatem obrobju ravninskega sveta. Sadovnjaki so najbolj zastopani v gričevjih panonske Slovenije, precej pa jih je še v Ljubljanski in Celjski kotlini.

Slika 15: Dejanska raba kmetijskih in gozdnih zemljišč na območju Slovenije v letu 2019 (stanje podatkov na dan 29. 2. 2019) (vir podlage in podatkov: GURS, 2001; MKGP, 2019)

¹ Evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč, MKGP (stanje podatkov na dan 29. 2. 2019)

2.5 Vrste in habitatni tipi, za katere so bila območja Natura 2000 določena, vključno s podatki navedenimi v SDF obrazcu za podatke o Natura 2000 območjih

Poročilo predstavlja presojo SPRS 2050 glede na opredeljene cilje (poglavje 3.1) in ne presoje vplivov na posamezne kvalifikacijske vrste ali HT. Sezname in podatki o kvalifikacijskih in ključnih vrstah za presojo strategije razvoja prostora niso relevantni. Presoja sprejemljivosti z vidika vrst in HT se mora izvesti na ravni podrobnejšega plana ali posega v skladu s 25.a členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja.

Območja Natura, kvalifikacijske živalske in rastlinske vrste ter HT so opredeljeni v Uredbi o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, št. 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13, Odločba US – št. 39/13, 3/14, 21/16, 47/18).

Ključni podatki o vsakem posameznem območju Natura 2000 so zbrani v standardnih obrazcih (SDF – standard data form). SDF se hranijo na Ministrstvu za okolje in prostor, Agenciji RS za okolje in se jih sproti dopolnjuje. Podatki so razvrščeni v sledečih poglavjih:

- poglavji 1 in 2; splošni podatki o območju (ime, koda, geografski položaj, velikost,...)
- poglavje 3; podatki o ekološkem stanju vrst in HT na območju (HT: stopnja reprezentativnosti, delež površine HT, stopnja ohranjenosti strukture, skupna ocena vrste: podatki o velikosti populacije, stopnja ohranjenosti življenjskega prostora, stopnja izolacije populacije, skupna ocena.
- poglavje 4; opis območja (glavne značilnosti, kot npr., habitati in njihov delež na območju, pomen območja, ranljivost, lastništvo...)
- Sledijo še štiri poglavja (varstveni status, povezava s CORINE biotopi, dejavnosti na in v bližini območja, ter njihov vpliv nanj,...), ki pa za območja Natira 2000 v Sloveniji še ne vsebujejo podatkov.

Podatki iz SDF so javno dostopni na spletni strani naravovarstvenega atlasa (<http://www.naravovarstveni-atlas.si/>).

2.6 Načrti za upravljanje varovanih območij narave in usmeritve, ki izhajajo iz njih

Za območja Natura 2000 je bil leta 2015 izdelan Program upravljanja območij Natura 2000 (2015–2020). V prilogi 6.1 Programa so določeni varstveni cilji ki se praviloma nanašajo na vsako vrsto oziroma habitatni tip na vsakem območju Natura 2000, izhajajo pa iz varstvenih ciljev v skladu z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000).

Način upravljanja na zavarovanih območjih je določen z Zakonom o ohranjanju narave (ZON). Upravljanje zavarovanega območja je opravljanje nalog varstva naravnih vrednot in nalog, ki so potrebne za izpolnitev namena, zaradi katerega je bilo območje zavarovano in so določene v aktu o zavarovanju. Ustanovitelj (država ali občina) lahko sam neposredno upravlja zavarovano območje v režijskem obratu, ustanovi v ta namen javni zavod, poveri upravljanje javnemu zavodu, ki je ustanovljen z namenom usmerjanja trajnostnega gospodarjenja naravnih dobrin ali podeli koncesijo za upravljanje. Upravljanje zavarovanega območja se izvaja na podlagi načrta upravljanja zavarovanega območja, če je v aktu o zavarovanju tako določeno. Narodni in regijski park morata imeti načrt upravljanja (53. člen ZON, Uradni list RS, št 96/04 –ZON-UPB2, 46/14- ZON-C).

Načrt upravljanja zavarovanega območja je programski akt, s katerim se določijo razvojne usmeritve, način izvajanja varstva, rabe in upravljanja zavarovanega območja ter podrobnejše usmeritve za

varstvo naravnih vrednot na zavarovanem območju ob upoštevanju potreb razvoja lokalnega prebivalstva. Načrt upravljanja zavarovanega območja določi organ, ki je sprejel akt o zavarovanju. Načrt upravljanja je tudi podlaga za urejanje prostora in rabo naravnih dobrin.

2.7 Opis obstoječega izhodiščnega stanja varovanih območij narave

Varovana območja narave vključujejo zavarovana območja in območja omrežja Natura 2000. V nadaljevanju je splošen opis varovanih območij in opis kazalnikov, ki opredeljujejo varstvene cilje.

Območja Natura 2000

Posebno varstveno območje ali območje Natura 2000 je območje, ki je na ozemlju EU pomembno za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja vrst ptic in drugih živalskih ter rastlinskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov, katerih ohranjanje je v interesu EU. Določitev in ohranjanje območij Natura je opredeljeno z Direktivo o habitatih (Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst). Pri določitvi območij Natura so upoštevani vsi habitatni tipi, ki so navedeni v prilogi I in vse tiste rastlinske in živalske vrste, ki so v prilogi II direktive. Poleg tega pa so upoštevane tudi ptice, navedene v prilogi I Direktive o pticah (Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prostoživečih ptic), za katere so v državi določena posebna območja varovanja.

Vlada Republike Slovenije je aprila 2004 sprejela Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000), s katero je določila območja Natura 2000 in varstvene usmeritve za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov ter habitatnih tipov, katerih ohranjanje je v interesu EU in druga pravila ravnanja za ohranjanje teh območij. Na podlagi Alpskega biogeografskega seminarja, ki je bil maja 2005 in Celinskega biogeografskega seminarja, ki je bil aprila 2006, je nato Evropska komisija 13. novembra 2007 potrdila slovenski predlog območij v celinski biogeografski regiji. Januarja 2008 pa je Komisija potrdila dopolnjeni seznam območij Natura 2000 v alpski regiji. S tem so bila vsa potencialna območja Natura 2000 v Sloveniji (pSCI) potrjena s strani Evropske komisije (SCI). Na podlagi zaključkov obeh seminarjev je Slovenija morala določiti še nekatera območja po habitatni direktivi za tiste habitatne tipe oz. vrste, za katere je Evropska komisija ugotovila, da niso določeni v zadostni meri.

Vlada RS je v aprilu 2013 omrežje Natura 2000 razširila za približno 480 km² - na kopnem za 477 km² in na morju za 3 km². S tem je država Slovenija prenesla neizpolnjene zahteve Direktive pticah in Direktive o habitatih. Na neizpolnjevanje jo je namreč Evropska komisija v letu 2012 opozorila kar dvakrat (marec, november 2012). Določila je tudi tehnične popravke meja območij Natura 2000. S temi popravki so meje območij podrobno usklajene z mejami v naravi oziroma, če teh ni, s parcelnimi in drugimi administrativnimi mejami v prostoru.

Slovenija ima tako sedaj 355 območij, od tega je 324 določenih na podlagi direktive o habitatih in 31 na podlagi direktive o pticah. Natura 2000 območja trenutno skupaj obsegajo 7681 km² oziroma 37,46 % površine Slovenije. Območja se pretežno prekrivajo, saj je več kot polovica površin, predlaganih na podlagi direktive o habitatih, znotraj predlaganih posebnih varstvenih območij po direktivi o pticah (Geoportal ARSO, 2019).

Približno 71 % slovenskega omrežja Natura 2000 pokrivajo gozdovi, kar je za ca. 15 % več kot je evropsko povprečje in kaže v splošnem na njihovo dobro ohranjenost. Kljub temu so bili nekateri tipi gozdov, zlasti nižinski poplavni, v preteklosti precej izkrčeni in niso v ugodnem stanju ohranjenosti. Od negozdnih površin je v omrežju Natura 2000 okoli 20 % kmetijskih zemljišč v uporabi, med njimi pa so najpomembnejši ekstenzivni travniki. Ti so v mnogih območjih še v ugodnem stanju ohranjenosti, pritiski na zmanjševanje ugodnega stanja pa so veliki tako po naravni poti z zaraščanjem zaradi opuščanja kmetovanja kot zaradi intenzifikacije njihove rabe. Kmetijska območja z visoko naravno vrednostjo so ena pomembnejših možnosti za doseganje večje biološke pestrosti in zaščite

ogroženih habitatov na posameznih podeželskih območjih. Na splošno jih lahko označimo kot značilna območja ekstenzivnega kmetijstva z veliko pestrostjo bioloških vrst in habitatov.

Na območjih Natura je treba v skladu s 7. členom Uredbe o posebnih varstvenih območjih posege in dejavnosti načrtovati tako, da se v čim večji možni meri:

- ohranja razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih in živalskih vrst;
- ohranja ustrezne lastnosti abiotskih in biotskih sestavin habitatnih tipov, njihove specifične strukture ter naravne procese in ustrezno rabo;
- ohranja in izboljšuje kakovost habitatov rastlinskih in živalskih vrst, zlasti tistih delov habitatov, ki so bistveni za najpomembnejše faze kot so zlasti mesta za razmnoževanje, skupinsko prenočevanje, prezimovanje, selitev in prehranjevanje živali;
- ohranja povezanost habitatov populacij rastlinskih in živalskih vrst in omogoča ponovna povezanost, če je ta prekinjena.

Na teh območjih je treba izvesti presojo sprejemljivosti posega v naravo v skladu z 28. členom Zakona o ohranjanju narave. V primeru izvajanja posega je treba predvideti in izvesti vse možne tehnične in druge ukrepe tako, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši (Natura 2000 – Biseri slovenske narave, 2015).

1. Stanje ohranjenosti vrst in habitatnih tipov iz Poročila po 17. členu Direktive o habitatih (92/43/EGS)

Države članice EU morajo po 17. členu Direktive o habitatih vsakih šest let izdelati poročilo o izvajanju ukrepov po tej direktivi. Poročilo vključuje predvsem informacije o ohranitvenih ukrepih iz prvega odstavka 6. člena, vrednotenje vplivov teh ukrepov na stanje ohranjenosti naravnih habitatnih tipov iz priloge I in vrst iz priloge II ter glavne rezultate spremljanja stanja iz 11. člena. Največji del poročila obsegajo ocene kazalcev stanja ohranjenosti vrst in habitatnih tipov z vseh prilog na območju celotne države.

Zadnje poročilo o stanju ohranjenosti vrst in habitatnih tipov je bilo izdelano leta 2013 in obsega ocene za 199 vrst in 60 habitatnih tipov. Od tega je v alpski regiji 45 habitatnih tipov in 149 vrst, v celinski regiji 39 habitatnih tipov in 178 vrst, v mediteranski regiji pa 5 habitatnih tipov in 4 vrste.

Končno stanje ohranjenosti za HT:

- 43 % vseh HT ima ugodno stanje ohranjenosti
- 28 % vseh HT je v neugodnem stanju ohranjenosti
- 28 % vseh HT je v slabem stanju ohranjenosti
- pri 1 % vseh HT stanja ni bilo možno oceniti

V Sloveniji je najboljšo stanje ohranjenosti obalnih in priobalnih habitatnih tipov ter habitatnih tipov goličav. Glede na to, da je pritisk na območje obale in morja dokaj velik, se zdi ugodna ocena morskih, obalnih in priobalnih habitatnih tipov protislovna. Vendar te ocene temeljijo na dejstvu, da je večina območij s temi habitatnimi tipi zavarovanih in je njihovo dobro stanje dolgoročno zagotovljeno. Na slabo stanje ohranjenosti habitatnih tipov sladkih voda, travnišč ter barij in močvirij kažejo pritiski in grožnje, ki so bili opredeljeni med podajanjem posameznih ocen. Med njimi so bile najpogostejše aktivnosti človeka povezane s športom in prostim časom, spreminjanjem hidrografskih značilnosti območja, odvažanjem peska in proda iz vodotokov, spreminjanjem in opuščanjem rabe kmetijskih zemljišč ter naravno sukcesijo.

Končno stanje ohranjenosti za vrste:

- 29 % vseh vrst ima ugodno stanje ohranjenosti
- 40 % vseh vrst je v neugodnem stanju ohranjenosti
- 11 % vseh vrst je v slabem stanju ohranjenosti
- pri 20 % vseh vrst stanja ni bilo možno oceniti

Več kot polovica vrst ima končno oceno stanja ohranjenosti »neugodno« ali »slabo«. Stanje ohranjenosti vrst lahko povežemo s slabim stanjem ohranjenosti habitatnih tipov. V Sloveniji je glede na ocene najbolj zaskrbljujoče stanje rakov, dvoživk, plazilcev in členonožcev. Med najpogostejšimi grožnjami in pritiski na vrste so spremembe hidrografskih značilnosti, spremembe rabe kmetijskih zemljišč, urbanizacija ter onesnaževanje in izsuševanje zemljišč.

2. Ohranitveno stanje vrst v SPA območjih in na ozemlju celotne Slovenije iz Poročila po 12. členu Direktive o ohranjanju prosto živečih ptic (79/409/EGS)

Države članice EU morajo po 12. členu Direktive o pticah poročati o izvajanju nacionalnih predpisov, ki so bili sprejeti na podlagi direktive. Glede na nove usmeritve EU je bila frekvenca poročanja zmanjšana in usklajena s ciklom poročanja po 17. členu Direktive o habitatih (namesto 3-letnih ciklov so vpeljani 6-letni). Glavni poudarek poročila je na stanju in trendih populacij ptic iz direktive tako na območjih Natura 2000 kot na območju cele države. V nadaljevanju povzemamo podatke o stanju vrst ptic po osnutku poročila po 12. členu Direktive o pticah, ki je bilo Evropski komisiji oddano 22. aprila 2014.

Ohranitveno stanje vrst ptic:

Ohranitveno stanje je bilo v osnutku poročila z leta 2015 ocenjeno za 244 vrst ptic, od tega je bilo za 19 vrst ptic izdelana ocena za obdobja gnezdenja in prezimovanja.

Stanje ohranjenosti populacij vrst ptic:

- stanje 18 % populacij vrst se izboljšuje
- stanje 22 % populacij vrst se slabša
- stanje 20 % populacij vrst je stabilno
- stanje 10 % populacij vrst je nestabilno
- stanje 30 % populacij vrst je neznan

Ugotovljeno je bilo, da se stanje pri 18 % populacij vrst izboljšuje in da je pri 20 % populacij vrst stanje stabilno, medtem ko se pri 20 % populacij vrst stanje slabša, pri 10 % populacijah vrst pa je bilo stanje ocenjeno kot nestabilno.

Najbolj zaskrbljujoče je stanje nekaterih ptic kmetijske krajine. Zaradi intenzifikacije kmetijstva, v nekaterih primerih pa tudi opuščanja rabe. Najbolj problematična je intenzifikacija kmetijstva, še zlasti zgodnja košnja, pretirano gnojenje, zmanjševanje deleža travnikov in mokrišč, s čimer se krčita obseg in kakovost habitatov. To se npr. odraža na upadajočih populacijskih trendih kosca in repaljščice. Negativen trend pri populacijah ptic je zabeležen tudi zaradi siromašnja mozaične kulturne krajine (npr. izginjanje mejic, grmišč) in izginjanje travniških sadovnjakov. Problematično je tudi zaraščanje oziroma opuščanje rabe suhih travnikov, s čimer se zmanjšuje habitat kotorne, rjave cipe in vrtnega strnada. Med gozdnimi vrstami ptic izstopa problematika gozdnih kur (gozdni jereb, divji petelin) ter belohrbtega in triprstega detla. Ključen vzrok upadanja populacij v primeru navedenih vrst je krčenje in fragmentacija habitata. Populacije gozdnih kur upadajo zaradi zaraščanje košenic, planin, gozdnih robov, krčenja in degradacije značilnega habitata, neusklajenosti z lovskimi upravljavskimi načrti in motenj, ki jih povzročata množični turizem in rekreacija. Upadanje populacij belohrbtega in triprstega detla je posledica krčenja habitata, ki ga predstavljajo gozdovi z velikim deležem odmrle lesne mase. Neugodno ohranitveno stanje je bilo zabeleženo tudi pri več vrstah, vezanih na sladkovodne habitate in mokrišča. Najbolj zaznaven vpliv oziroma posledice so pustile regulacije nižinskih rečnih odsekov in njihovih pritokov. Z regulacijo brežin se so se zmanjšale gnezdilne možnosti breguljke in vodomca, s spremembo rečne dinamike navadne čigre, rečnega galeba in vodomca, z degradacijo prodišč pa malega deževnika in malega martinca. Zaraščanje mrtvic in izsuševanje mokrišč je neugodno vplivalo na vrste trstišč.

Zavarovana območja

Zavarovana območja narave so ukrep države za ohranjanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti. Razlikujemo širša (narodni, regijski, krajinski park) in ožja (strogi naravni rezervat, naravni rezervat in naravni spomenik) zavarovana območja, na območju katerih veljajo predpisani varstveni režimi. Zavarovana so z državnimi ali občinskimi akti.

Širša:

Narodni park

Narodni park (NP) je veliko območje s številnimi naravnimi vrednotami ter z veliko biotsko raznovrstnostjo. V pretežnem delu narodnega parka je prisotna prvobitna narava z ohranjenimi ekosistemi in naravnimi procesi, v manjšem delu narodnega parka so lahko tudi območja večjega človekovega vpliva, ki pa je z naravo skladno povezan.

Regijski park

Regijski park (RP) je obsežno območje regijsko značilnih ekosistemov in krajine z večjimi deli prvobitne narave in območji naravnih vrednot, ki se prepletajo z deli narave, kjer je človekov vpliv večji, vendarle pa z naravo uravnotežen.

Krajinski park

Krajinski park (KP) je območje s poudarjenim kakovostnim in dolgotrajnim prepletom človeka z naravo, ki ima veliko ekološko, biotsko ali krajinsko vrednost.

Ožja:

Strogi naravni rezervat

Strogi naravni rezervat (SNR) je območje naravno ohranjenih geotopov, življenjskih prostorov ogroženih, redkih ali značilnih rastlinskih ali živalskih vrst ali območje, pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti, kjer potekajo naravni procesi brez človekovega vpliva.

Naravni rezervat

Naravni rezervat (NR) je območje geotopov, življenjskih prostorov ogroženih, redkih ali značilnih rastlinskih ali živalskih vrst ali območje, pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti, ki se z uravnoteženim delovanjem človeka v naravi tudi vzdržuje.

Naravni spomenik

Naravni spomenik (NS) je območje, ki vsebuje eno ali več naravnih vrednot, ki imajo izjemno obliko, velikost, vsebino ali lego ali so redek primer naravne vrednote.

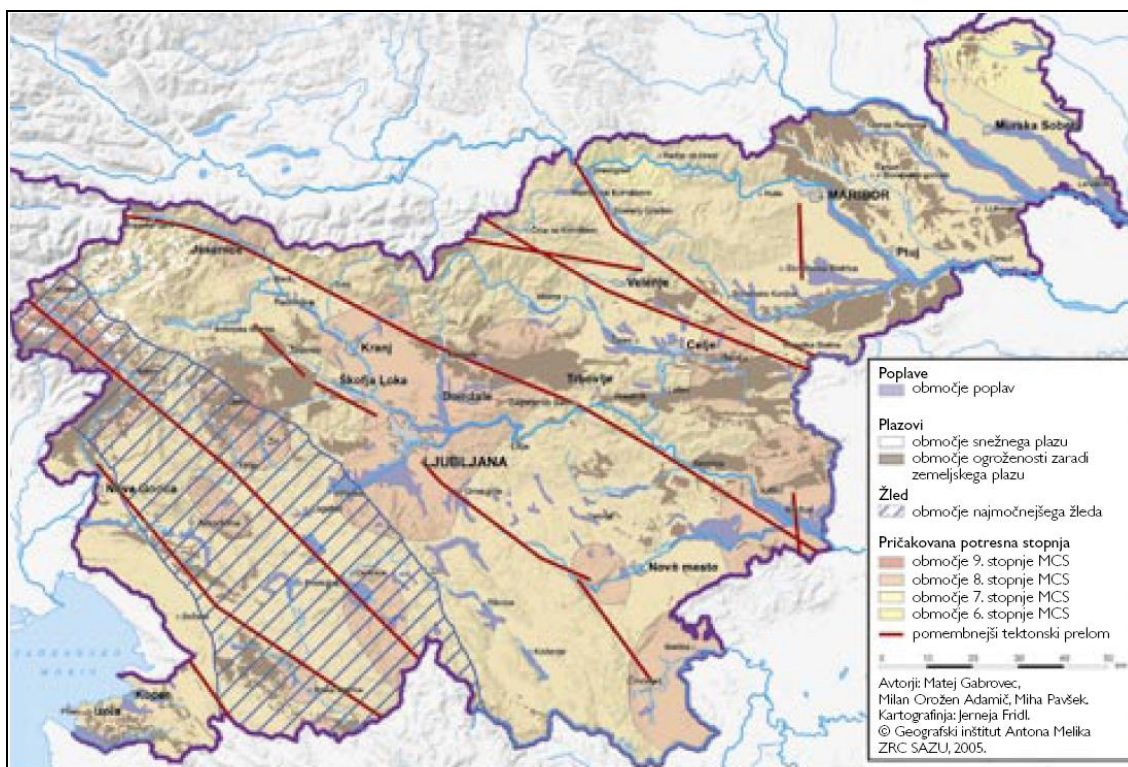
Trenutno imamo v Sloveniji: 1 narodni park, 3 regijske parke, 46 krajinskih parkov, 1 strogi naravni rezervat, 56 naravnih rezervatov in 1164 naravnih spomenikov. Zavarovanih je 270184 ha, kar je 13,33 % površine Slovenije (<http://www.arso.gov.si/narava/zavarovana%20obmo%20C4%8Dja/>).

2.8 Ključne značilnosti habitatov ali vrst na območju

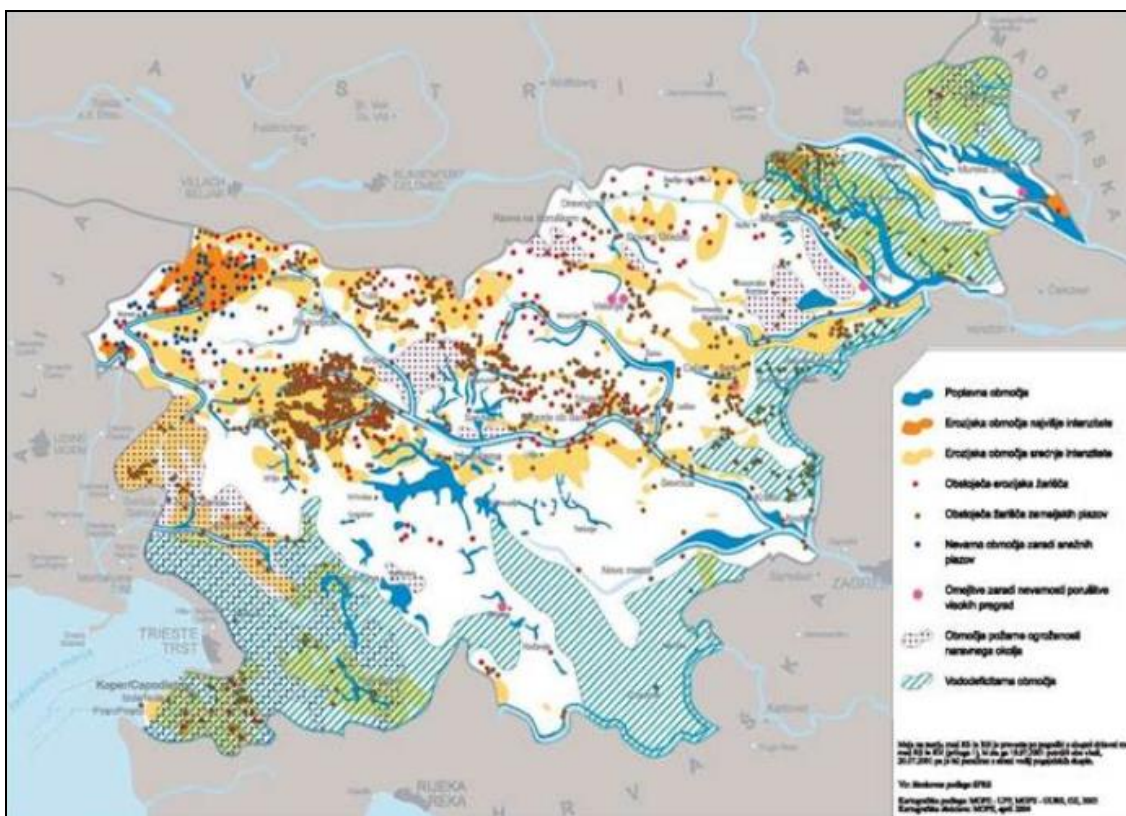
Poročilo predstavlja presojo SPRS 2050 na varstvene cilje varovanih območij (poglavje 3.1) in ne presoja vplivov na posamezne kvalifikacijske vrste ali HT ampak na (kvalifikacijske oziroma ključne) skupine živali ali HT. Presoja sprejemljivosti z vidika vrst in HT se mora izvesti na ravni podrobnejšega plana ali posega v skladu s 25.a členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja.

2.9 Podatki o sezonskih vplivih in vplivih naravnih motenj na ključne habitate ali vrste na območju

Ker je Slovenija dežela velike pokrajinske pestrosti, se srečujemo z zelo različnimi naravnimi pojavi. Med ekstremne naravne pojave, ki lahko negativno vplivajo na ključne habitate in vrste na varovanih območjih narave štejemo: poplave, usade, zemeljske plazove, podore, žled, točo, vetrolome, pozebo, sušo, požare ter presihanje vode v presihajočih jezerih in poljih. Prikaz posameznih območij na ozemlju Sloveniji, ki so lahko prizadeta zaradi naravnih pojavov, so prikazana na spodnjih slikah.

Slika 16: Ogroženost Slovenije zaradi naravnih nesreč (Orožen Adamič, 2005)

Slika 17: Prikaz poplavnih, erozijskih, labilnih območij, itd., ki pogojujejo omejeno rabo prostora (Resolucija o nacionalnem programu varstva okolja)

Poglavje v nadaljevanju je povzeto po Nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 44/02 in 57/09 – ReNPNVDN), v zadnjem času je bila sprejeta Resolucija o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2016 do 2022 (Uradni list RS, št. 75/16), posodobljenega Nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami pa zaenkrat še ni.

Poplave

Na vseh petih porečjih v Sloveniji se manjše poplave dogajajo vsako leto. Za Slovenijo so značilni štirje tipi poplav: nižinske in hudourniške poplave, poplave na kraških poljih in poplave morja. Poplavno ogroženih je prek 300 000 ha površin, največ je ozkih dolinskih tal vzdolž hudourniških grap. Večje in obsežnejše poplave lahko pričakujemo na 94 000 ha površin. Najobsežnejša poplavna območja so v nižinsko-ravninskih predelih severovzhodne in subpanonske Slovenije ter v predalpskih dolinah in kotlinah, ki odmakajo šavrinsko gričevje in hribovje. Najnižje obrečne ravnice ob Ledavi, Muri in Ščavnici prekrivajo obsežna poplavna območja. Prav tako je Drava pod Mariborom obdana s prostranim poplavnim svetom, na široko poplavlja kmetijsko zemljo tudi vsi njeni pritoki, še zlasti Pesnica, Polskava in Dravinja. Vzhodna in osrednja Dolenjska z Belo krajino imata več manjših poplavnih območij ob Kolpi, Krki, Temenici, Mirni in ob njihovih pritokih. Ljubljansko barje, ki je na meji med alpskim in dinarskim gorskim sistemom, je najobsežnejše poplavno območje. Katastrofalne poplave ogrožajo južni del Ljubljane ter del Celja, Laškega, Krškega, Slovenj Gradca, Murske Sobote, Železnikov, Škofje Loke, Litije, Grosuplja, Kočevja in mnoga druga naselja. Analize statističnih podatkov kažejo trend povečevanja pretokov voda na slovenskih rekah, zato mnogi dosedanja ukrepi za zaščito pred visokimi vodami ne ustrezajo več, zaradi česar se povečuje poplavna ogroženost.

Zemeljski plazovi, usadi, podori

V Sloveniji je plazenje tal zelo pogosto, dogaja se na približno eni tretjini njenega ozemlja. Razlikuje se glede na hitrost in globino. Plazovite površine sestavljajo labilna in pogojno stabilna zemljišča, ki običajno plazijo ob veliki namočenosti tal ali zaradi neustreznih posegov v prostor, ki porušijo obstoječe ravnovesje zemljin. V Sloveniji najdemo zemeljske plazove skoraj povsod, razen na

območju primorskega in dolenskega krasa. Ne pojavljajo se v pretežnem območju karbonatnih alpsko-dinarskih grebenov in na planotah. Prav tako tudi ne v debelozrnatih prodnatih in morenskih nanosih v dolinah Soče, Save, Savinje, Drave in Mure. Najbolj pogosti so zemeljski plazovi v permokarbonskih, glinastih in grafitoidnih skrilavcih v osrednjih Karavankah od Rateč do Jezerskega, v Posavskem hribovju od Kresnic do Sevnice, med Kočevjem in Brodom na Kolpi in tudi v škofjeloškem hribovju do Idrije. Tudi v paleozojskih glinastografitnih in sljudastokloridnih skrilavcih Jezerskega in okoli Črne na Koroškem so pogosti nevarni plazovi. Prav tako so lahko veliki in nevarni plazovi na staroterciarnem flišu na območju od Solkana do Razdrtega in od Črnega Kala do Rakitovca v Istri. Zelo nevarni so tudi plazovi v oligocenski sivici na Gorenjskem, v Posavskem hribovju, v Celjski kotlini in okrog Ormoža ter plazovi v miocenskih in panonskih glinah, ki so v okolici Kamnika, na severnem vznožju Gorjancev, okoli Krškega, Podčetrčka, Tuhinjske doline ter Goriškega, Haloz, Dravinjskih in Slovenskih goric. V Sloveniji so pogosti tudi kamniti plazovi, med katerimi so najnevarnejši skalni podori. Usadov je največ v vzhodni in severovzhodni Sloveniji. Za subpanonske usade je značilno, da so preperelinski in trgajo predvsem preperelino, včasih le pedološko odejo ali celo samo travno rušo. Usadi se najraje trgajo na travnikih in sadovnjakih, med katerimi so njive in vinogradi, od koder se steka več padavinske vode, kar travna pobočja dodatno obteži. Gospodarjenje oziroma izraba zemljiških površin na ogroženih območjih je seveda možna, vendar le pod določenimi pogoji.

Erozija

Dosedanje raziskave so pokazale, da se erozijski procesi v Sloveniji odvijajo na skoraj 9000 km² ali na 44 % njene površine. Nad 4000 km² teh površin je na hudourniških območjih, ki jih brazda nad 10 000 hudourniških strug. Na teh površinah je spiranje in odplavljanje erozijskega materiala ter zasipavanje rodovitnih zemljišč z jalovimi naplavinami večje, od obnove rodovitnih tal. Zaradi erozije je močno prizadetih okoli 30 000 ha površin, od tega odpade tretjina vseh površin na odprta žarišča globinske ali bočne erozije ter na območja udorov in usadov.

Suša

Suša je v širšem pomenu besede dalj časa trajajoče pomanjkanje vode, do katerega pride iz različnih vzrokov. Na podlagi analiz podatkov za obdobje od 1961 do 1999 leta, je mogoče z zanesljivostjo trditi, da so v pretežnem delu Slovenije padavine v vegetacijskem obdobju dobro razporejene. Pomanjkanje dežja za kmetijske rastline v vegetacijskem obdobju je prisotno le v Primorju in v Prekmurju. Pojavljajo se poznopoletne relativne suše in poznozimske oziroma zgodnjepomladanske suše. V naravnem okolju v Sloveniji so suše izjemno redke, drugače pa je pri kulturnih rastlinah, še posebno tam, kjer je izbor kulture neustrezen glede na kamninsko osnovo, vrsto in debelino prsti ter splošne padavinske razmere. Vse suše so povezane z razširitvijo subtropskih anticiklonov nad Sredozemljem in južno Evropo, pomanjkanje padavin pa še stopnjujejo severni fenski vetrovi, ko na severni strani Alp dežuje ali sneži, na južni strani pa pihajo suhi in topli vetrovi.

Pozeba

Pojem pozeba označuje poškodbe na rastlinah, ki jih povzročijo nizke temperature zraka. Nizke temperature zraka ne poškodujejo vseh rastlin in rastlinskih organov enako, saj so poškodbe odvisne od odpornosti posamezne rastline, ki je genetska, deloma pa pridobljena z utrjevanjem. Za Slovenijo so značilne spomladanske ohladitve, ki jih navadno povzroči vdor hladnega zraka s severa ali vzhoda. Ohladitve advekcijsko-radiacijskega značaja so najbolj nevarne, saj ob vdoru hladnega zraka ponoči, ko se nebo zjasni, sledi še močno radiacijsko ohlajanje. Take vrste ohladitve so za odpirajoče brste sadnega drevja po navadi najbolj usodne, saj temperatura v prizemnih plasteh ozračja še lahko pade več stopinj pod ničlo. Ohladitve je možno pričakovati ves mesec april. Nizke temperature zraka v tem času lahko poškodujejo ali celo povsem uničijo pridelek.

Žled

Žled nastane kot ledena obloga na predmetih ob primrzovanju podhlajenih vodnih kapljic, ko je temperatura vode nižja od ledišča, ali ob primrzovanju nepodhlajenih vodnih kapljic na zelo hladnih predmetih. Pojavlja se pozimi, predvsem ob odjugah pri prehodu toplih front. Žled povzroča največjo

škodo na drevju ter na električnih in telefonskih napeljavah. V Sloveniji nastaja žled ob srečanju hladnih severozahodnih zračnih gmot, ki se gibljejo pri tleh, ter toplejših vlažnih zračnih gmot, ki v višinah dotekajo z jugozahoda, zato je značilen predvsem za jugozahodno Slovenijo. Najbolj je razširjen na visokem krasu in njegovem obrobju, bodisi na celinski ali primorski strani. Žled se pojavlja tudi v kotlinah, kjer se zadržuje hladni zrak. V Sloveniji najpogosteje prizadene Brkine, Senožeško hribovje z Vremščico, Zgornjo Pivko, vznožja in pobočja visokega krasa, Snežnik, Javornik, Hrušico, Nanos, Trnovski gozd in Čičarijo.

Požari

Požari v naravi so najpogostejši spomladi, ko ljudje po čiščenju travnikov in njiv požigajo odpadke. Površine takrat še niso ozelenele in so suhe, še posebej, če je bila zima suha in topla. Poleti so požari najpogostejši avgusta. Okoli 33 % požarov se razširi z odprtih kurišč, največkrat jih razpiha veter. Zaradi samovžigov nastane le 3,4 % požarov. Pri 24 % vseh požarov vzrok ni pojasnjen, pri gozdnih požarih pa vzrok ni znan v 55 % vseh primerov. Najnevarnejši so vršni požari, ki prizadenejo drevesa od tal do vrha krošnje. Poleg izgube lesne mase so okrnjene ali v celoti izgubljene ekološke, socialne in gospodarske funkcije gozda. Sestojе, ki jih je poškodoval vršni požar, je treba posekati in obnoviti. Na požarišču se obnavlja predvsem pionirsko, ekonomsko manjvredno rastje, s požarom opustošena tla pa ogrožajo še druge oblike degradacije. V Sloveniji so požarno najbolj ogroženi gozdovi v submediteranskem delu države. Število požarov je največje februarja, marca, julija in avgusta. Največ požarov je na sežanskem gozdnogospodarskem območju, ki zajema Kras, obalni in priobalni del ter slovensko Istro. Gozdarska stroka lahko z gojenjem gozdov, ki so manj občutljivi za gozdne požare, zmanjša njihovo požarno ogroženost (predvsem z zagotavljanjem večjega deleža listavcev v gozdovih). Sonaravno preoblikovanje gozdov v smislu uvajanja za ogenj manj občutljivih gozdnih sestojev se postopno izvaja, vendar poteka zelo počasi.

3 PODATKI O UGOTOVLJENIH VPLIVIH IN NJIHOVI PRESOJI

3.1 Opredelitev ugotovljenih škodljivih vplivov posega v naravo na varstvene cilje posameznih varovanih območij in njihovo celovitost ter povezanost, vključno s kumulativnimi vplivi

V tem poglavju je presojan vpliv SPRS na posamezne vidike okolja in pomembne okoljske cilje. SPRS 2050 je strateški dokument in ne plan, iz katerega bi bilo možno razbrati vse načrtovane posege, saj v opisih ni konkretnih lokacij posegov oziroma iz njih ni razvidna dovolj podrobna vrsta posegov. Podrobna ocena vplivov bo zato izvedena na ravni podrobnejšega plana ali posega. Presoja vplivov, ki bi jih SPRS lahko imel na varovana območja, je izvedena na podlagi 25.a člena Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10 in 3/11).

VPLIVI SPRS 2050

1. sklop usmeritev za doseganje ciljev SPRS 2050 in izvajanje koncepta prostorskega razvoja - splošne usmeritve za prostorski razvoj

1.1 USMERITVE ZA UREJANJE IN RAZVOJ NASELIJ

Usmeritve obsegajo splošne usmeritve za naselja ter njihov razvoj in urejanje, usmeritve za podeželska naselja na območju širših mestnih območjih in drugih območjih funkcionalnega povezovanja ter usmeritve za naselja, ki se jim določijo območja za dolgoročni razvoj.

Vpliv na okoljske cilje bodo imele predvsem naslednje usmeritve:

- urejanje naselij se prednostno izvaja s prenovo in notranjim razvojem v območju obstoječih naselij, skupaj s prenovo mobilnosti, oskrbe z energijo ter drugimi viri, s čimer se zmanjšuje potreba po širitvi naselij,
- preprečevanje nadaljnega širjenja posamične poselitve,
- vzpostavitev ločitvenih zelenih pasov za omogočanje ekološke povezanosti kot del zelenega sistema naselij v navezavi na zeleni sistem regije, ki vključuje gozdove, vodni in obvodni prostor ter kmetijske površine v ekstenzivni rabi in varovana območja narave, v katere se ne posega s trajnimi posegi,
- prednostno urejanje podeželskih naselij s prenovo in notranjim razvojem naselja, ob upoštevanju usmeritev glede varstva kulturne dediščine in okolja ter prepoznavnosti naselij in krajine,
- prednostno umeščanje gospodarskih, proizvodnih ali drugih poslovnih dejavnosti v okviru notranjega razvoja urbanih naselij oziroma v okviru prestrukturiranja razvrednotenih območij ali površin obstoječih gospodarskih in poslovnih con,
- prednostno umeščanje novih nakupovalnih središč na razvrednotena območja v urbanem naselju oziroma zemljišča, ki jih je mogoče izkoristiti za ta namen v sklopu notranjega razvoja naselij,
- preprečevanje spreminjanja zelenih površin v površine za parkiranje vozil.

Posegi v naravnem okolju, še posebej umeščanje novih objektov, dejavnosti in infrastrukture, pomenijo nevarnost za trajno izgubo habitatov vrst. V primeru, da se poseg umešča na varovana območja, pa so vplivi lahko še posebej obsežni ali celo uničujoči, ker lahko trajno degradirajo stopnjo naravne ohranjenosti ter varstvene cilje zavarovanih območij in Natura 2000 območij. Posebna pozornost je potrebna v primeru poseganja na varovana območja, kjer lahko pride do trajne izgube površin kvalifikacijskih in ključnih habitatnih tipov in habitatov vrst ter vpliva na celovitost, funkcionalnost in povezanost območij. Usmeritve SPRS-ja so oblikovane na način, da bo vpliv na varovana območja kar najmanjši. Urejanje naselij s prenovo obstoječih naselij, preprečevanje

nadaljnega širjenja poselitve in prednostno umeščanje dejavnosti na razvrednotena območja bo pripomoglo k zmanjšanju vplivov razvoja naselij na varstvene cilje. Pozitiven vpliv na ohranjanje stanja kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov ter zavarovanih območij, bo imela vzpostavitev zelenih sistemov naselij v navezavi na zeleni sistem regije, saj lahko vključujejo tudi varovana območja narave, s čimer bo olajšana ekološka povezljivost. Pozitiven vpliv bo prisoten tudi zaradi izboljšanja strukture, vrste in obsega zelenih površin v naseljih in preprečevanju spreminjanja zelenih površin v površine za parkiranje vozil. Za zmanjšanje negativnih vplivov je treba upoštevati splošne omilitvene ukrepe, ki bodo negativne vplive na okoljske cilje še dodatno zmanjšali.

Vpliv urejanja in razvoja naselij na okoljske cilje ocenjujemo kot nebistven, zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (ocena vpliva C).

1.2 USMERITVE ZA URBANI RAZVOJ

Usmeritve obsegajo splošne usmeritve za razvoj mest in drugih urbanih naselij, širših mestnih območij ter razvojne koridorje.

Vpliv na okoljske cilje bodo imele predvsem naslednje usmeritve:

- ob prenovah in širitvah se v urbanih naseljih zagotavlja zadosten obseg javnih zelenih površin, omejuje se ekskluzivno rabo prostora,
- prednostno zagotavljanje stanovanjskih površin, površin za družbeno infrastrukturo in površine za potrebe gospodarstva s prenovo obstoječih, že urbaniziranih in razvrednotenih območij.

Urbani razvoj, poleg prednostnega zagotavljanja stanovanjskih površin, površin za družbeno infrastrukturo in površin za potrebe gospodarstva v urbanih naseljih z notranjo prenovo ali širitvijo obstoječih, že urbaniziranih in razvrednotenih območij, predvideva umeščanje novih (infrastrukturnih) objektov in umeščanje novih dejavnosti v prostor, pri čemer lahko širitev poseže v varovana območja in vpliva na okoljske cilje. Z urbanim razvojem se povečuje gostota prebivalcev in posledično pritiski tako na površinsko vodo (povečane količine odpadnih voda) kot na podzemno vodo (večje potrebe po pitni vodi), kar lahko posredno vpliva na tudi na varovana območja ter stanje kvalifikacijskih in ključnih vrst ter habitatnih tipov. Vpliv se kaže tudi v motnjah in spremembah habitatov prostoživečih živali zaradi prisotnosti človeka (posreden vpliv), pa tudi zaradi izgube habitatov (neposreden vpliv), ki je posledica urejanja stanovanjskih površin in potrebne infrastrukture. Še posebej velik vpliv ima lahko umeščanje infrastrukture v neposredno bližino površinskih voda. Pozitiven vpliv na okoljske cilje bo imelo povečanje zelenih površin, ki lahko delujejo kot koridorji med naravnimi območji. Za zmanjšanje negativnih vplivov je treba upoštevati omilitvene ukrepe, ki bodo negativne vplive na okoljske cilje še dodatno zmanjšali.

Vpliv urbanega razvoja na okoljske cilje ocenjujemo kot nebistven, zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (ocena C).

1.3 USMERITVE ZA RAZVOJ PODEŽELJA

Usmeritve obsegajo usmeritve za gospodarjenje z viri ter razvoj dejavnosti v krajini.

Vpliv na okoljske cilje bodo imele predvsem naslednje usmeritve:

- ob upoštevanju omejitev zaradi ohranjanja biotske raznovrstnosti, prostorske identitete ali prepoznavnosti naselij in krajine se krepi raba obnovljivih virov energije in zagotavlja spremljajoča infrastruktura,
- usmerjanje in prednostno povezovanje razvoja kmetijske in gozdarske dejavnosti z razvojnimi možnostmi zavarovanih območij narave ter kulturne dediščine,

- skrb za družbeno sprejemljivo uravnoteženost med ohranjanjem prostoživečih vrst živali ter kmetijstvom, gozdarstvom in prebivanjem na gorskih in odmaknjenih podeželskih območjih,
- ohranjanje ekološke povezljivosti, regionalne in lokalne identitete ter prepoznavnost naselij in krajine pri posegih v prostor, dejavnostih na podeželju in gradbenih posegih za izboljšanje kakovosti bivalnega okolja,
- gospodarjenje z naravnimi viri (zrak, tla, gozdovi, voda) se prilagodi možnostim za naravno obnavljanje,
- krepiti se vloga zelenih sistemov naselij ter ustrezna navezava na zelene sisteme regij,
- urejanje kmetijskega prostora se izvaja celovito ob upoštevanju potencialov za različne vrste kmetijske pridelave ter usmeritev za ohranjanje ekološke povezljivosti, varstvo habitatov in voda ter krajinske prepoznavnosti,
- na okoljsko občutljivih in varovanih območjih se kmetijstvo usmerja v ekološko kmetijstvo,
- preprečevanje zaraščanja in ohranjanje produktivnosti kmetijskih zemljišč za omejevanje zmanjševanja njihovega obsega,
- ohranjanje zaplat gozdnih zemljišč na ravninskih območjih, ki so pomembna za ekološko povezanost in prehode prostoživečih živalskih vrst, za biotsko raznovrstnost, za blaženje podnebnih sprememb ali kot elementi s krajinsko strukturno vrednostjo,
- vključevanje gozda v zelene sisteme regij in mest za zagotavljanje ekoloških koridorjev, za rekreacijsko rabo in blaženje podnebnih sprememb, pri čemer se omejuje oziroma ustrezno usmerja med seboj konfliktne oblike rekreacije,
- prednostno ohranjanje gozdnih površin na kmetijskih ravninskih območjih, ki bistveno prispevajo k kvaliteti površinske oziroma padavinske vode oziroma k čiščenju voda s kmetijskih zemljišč ali k blaženju učinkov uporabe zaščitnih sredstev na kmetijskih zemljiščih,
- ohranjanje ekoloških in varovalnih funkcij gozda,
- umeščanje lesno – predelovalnih obratov v prostor in ureditev dostopnosti do obratov in večjih logističnih centrov,
- raba voda se mora izvajati ob preudarjeni skrbi za obnavljanje podzemnih vodonosnikov in njihovem dolgoročnem ohranjanju, saj je voda ključnega pomena za delovanje naravnih ekosistemov in biotsko raznovrstnost,
- oblikovanje inovativnih rešitev za vodooskrbo in odvajanje odpadnih voda na kraških območjih z majhno samočistilno sposobnostjo tal, s poplavami kraškega tipa ter občasno ali pogosto vododeficitarnostjo,
- prednostno iskanje možnosti za komplementarne rabe na vodovarstvenih območjih oziroma izvajanje rab na način, da se ohranja kvaliteta vodnega vira,
- pri rabi mineralnih surovin se stremi k optimizaciji pridobivanja in postopnemu zapiranju manjših objektov ter sanaciji nelegalnih kopov, s prednostno sanacijo kopov v območjih varovanja narave s povrnitvijo v naravno stanje ali sekundarni biotop,
- v varovanih območjih so dopustne lokacije izkoriščanja redkih in edinstvenih mineralnih surovin, npr. granitov, tonalitov in marmorjev, če gre za občasne odvzeme, namenjene prenovi kulturne dediščine.

Usmeritve za razvoj podeželja spodbujajo razvoj kmetijske, gozdarske in s tem povezane dejavnosti ob hkratnem trajnostnem gospodarjenju z naravnimi viri, ohranjanje poseljenosti gorskih in odmaknjenih območij, izboljšanje prometnih povezav in dostopnosti, zagotavljanje infrastrukture in storitev javnega pomena ter izboljšanje kakovosti bivalnega okolja.

Ker usmeritve za razvoj podeželja temeljijo na prednostni prenovi in notranjem razvoju podeželskih naselij ter preprečevanju posamične poselitve, večjega vpliva na varovana območja ne pričakujemo. Negativen vpliv na ohranjanje celovitosti in povezanosti varovanih območij lahko povzročijo drugi posegi v prostor, predvsem umeščanje novih dejavnosti in infrastrukture, ki pa je, ob upoštevanju zahtev in omejitev varstvenih režimov in predvidenem ohranjanju prepoznavnosti naselij, krajine ter ekološke povezljivosti in izboljševanju stanja okolja, zanemarljiv.

Za razvoj podeželja je pomemben tudi razvoj dejavnosti, predvsem kmetijstvo in gozdarstvo, ob trajnostni rabi naravnih virov. Pozitiven vpliv bo imelo urejanje kmetijskega prostora ob upoštevanju potencialov za različne vrste kmetijske pridelave ter usmeritev za ohranjanje ekološke povezljivosti, varstvo habitatov in voda ter krajinske prepoznavnosti. Prav tako bo imel pozitiven vpliv prednostni razvoj kmetijskih gospodarstev v okviru obstoječih podeželskih naselij in vasi, kar zmanjša možnosti poseganja v varovana območja ter vključevanje kmetijskega prostora v zelene sisteme naselij in regije. Negativen vpliv lahko pričakujemo zaradi povečane potrebe po obdelovalnih površinah, kar lahko privede do spremembe travnikov v njive in s tem do uničenja vrstno bogatih ekosistemov kmetijske krajine, ki so pogosto vključeni v sistem varovanih območij. Posebno pozornost bo potrebno nameniti kmetijskim gospodarstvom, katerih kmetijska zemljišča ležijo znotraj varovanih območij, in specifičnim kmetijskim ukrepom, kot so namakalni sistemi in agromelioracije, katerih posledica so spremenjene lastnosti tal in spremenjen vodni režim, kar lahko zmanjša prisotnost vrst in habitatnih tipov, zaradi katerih je območje varovano.

Pozitiven vpliv bo imelo prednostno ohranjanje sklenjenih gozdnih kompleksov, gozdnih površin na kmetijskih ravninskih območjih in prilagajanje gospodarjenja z gozdom v teh območjih ter vključevanje gozdnih površin v zelene sisteme regij, s čimer se pripomore tudi k ekološki povezljivosti varovanih območij. Prav tako bo imelo pozitiven vpliv omejevanje dejavnosti v gozdovih, ki vplivajo na spremembo stanja gozda in kakovosti naravnega vira. Možen negativen vpliv ima lahko umeščanje lesno-pridelovalnih obratov in urejanje dostopnosti (gozdne ceste), s čimer se lahko poseže v celovitost varovanih območij. Potencialno povečanje sečnje in spravila lesa lahko negativno vpliva na gozdne ekosisteme ter ohranjanje kvalifikacijskih in ključnih vrst ter habitatnih tipov. Ob upoštevanju ukrepov, predvidenih z GGN, večjih negativnih vplivov na varovana območja ne pričakujemo.

Pri rabi mineralnih surovin bo imela pozitiven vpliv prednostna sanacija kopov, ki negativno vplivajo na okolje, ter kopov, ki so v območjih varovanja narave. Pozitiven vpliv na ohranjanje lastnosti in procesov varovanih območij ima usmeritev, ki dopušča koriščenje redkih in edinstvenih mineralnih surovin v varovanih območjih samo, če gre za občasne odvzeme, namenjene prenovi kulturne dediščine.

Skupen vpliv usmeritev urejanja podeželja na okoljske cilje, ocenjujemo kot nebistven (ocena vpliva B).

1.4 USMERITVE ZA ZELENO INFRASTRUKTURO NA REGIONALNI IN LOKALNI RAVNI

Z zelenim sistemom regije se zagotavlja večfunkcionalnost prostora na regionalni ravni, zlasti ekološke in okoljske funkcije ter s tem združljive rabe prostora, ohranjanje oziroma izboljšanje ugodnega stanja habitatov na območjih Natura 2000, prilagajanje na podnebne spremembe, zlasti z ohranjanjem površin za razlivna/poplavna območja voda, naravno obnavljanje naravnih ekosistemov, zlasti tal in gozda, prepoznavnost krajine ter rekreacijo v odprtem prostoru. V okviru načrtovanja zelenega sistema regije se zagotavlja povezanost z drugimi regionalnimi zelenimi sistemi in z zelenimi sistemi naselij, pri čemer se opredeli obstoječe krajinske elemente, s katerimi se zagotavlja ekološka povezanost ekosistemov, pogoje za njihovo ohranjanje in usmeritve za vzpostavljanje manjkajoče povezljivosti. Zeleni sistem regije ohranja oziroma izboljšuje tudi ugodno stanje habitatov na varovanih območjih.

Ker se v regionalne zelene sisteme in zelene sisteme naselij vključuje med drugim tudi varovana območja, in ker se z zeleno infrastrukturo zagotavlja ekološka povezanost ekosistemov in pogoji za njihovo ohranjanje, načrtovanje infrastrukture in prostorskih ureditev pa se mora prilagajati zahtevam za ohranjanje ekološke povezljivosti, ocenjujemo, da je *vpliv na ohranjanje ali izboljšanje stanja kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov ter ohranjanje zavarovanih območij pozitiven (ocena vpliva A).*

1.5 USMERITVE ZA POSEBNA OBMOČJA IN PODROČJA

1.5.1 Usmeritve za razvoj morja in obale

Usmeritve za morje in obalo obsegajo usmeritve za razvoj dejavnosti na morju in obali, kot podlago za pripravo pomorskega prostorskega načrta ter vzpostavitev integralnega upravljanja obale.

Vpliv na okoljske cilje bodo imele predvsem naslednje usmeritve:

- ohranitev odprtega nepozidanega prostora za zeleno infrastrukturo, funkcionalno povezano z morskimi in širšim kopenskim zaledjem ter zelenimi sistemi obalnih mest in regije,
- izvajanje dejavnosti, ki so izključno vezane na morje oziroma na stik morja z obalo in ki jih je potrebno med seboj prostorsko in količinsko uravnovežiti na način, da se dolgoročno ohrani produktivno morje in zdrava obala,
- omejevanje površin za dejavnosti, ki so obremenjujoče z okoljskega vidika (izpusti odpadnih voda, olja, maziva),
- vzpostavitev priobalnega pasu vzdolž celotne dolžine morske obale, v katerem gradnja ni dovoljena in je namenjen varstvu narave/ohranjanju naravnih habitatov in krajine, naravnih virov in ekosistemov, ekološkim povezavam med zaledjem in morjem ter prilagajanju na podnebne spremembe.

Obalno območje je močno urbanizirano in gosto naseljeno, več-funkcijsko s poudarjenim prometno-transportnim pomenom, a tudi pomembnimi zavarovanimi območji narave in obsežnimi Natura 2000 območji.

Za slovensko obalo je značilna gosta poselitev, mestoma intenzivno kmetijstvo, industrija, turizem in storitvene dejavnosti, kar vpliva na količino komunalnih in industrijskih odpadnih voda, ki se izlivajo v morje in tako pomembno vplivajo na ekološke procese ter posledično tudi na stanje morja. Skupaj z urbanim razvojem obalnih mest se bodo povečale količine odpadnih voda, katerih vpliv na lastnosti in procese varovanih območij bo ob upoštevanju usmeritve SPRS, da se omejuje površine za dejavnosti, ki so obremenjujoče z okoljskega vidika, zanemarljiv.

Negativen vpliv na lastnosti in procese varovanih območij bo imel tudi razvoj koprškega pristanišča, povečan pomorski promet ter na morje in obalo vezane dejavnosti, kar poveča obremenitve na morskem in obalno okolje (olja, nafta, maziva). Zaradi predvidenega omejevanja površin za dejavnosti, ki so obremenjujoče z okoljskega vidika, in ob upoštevanju ukrepov v izvedbenih aktih, bo ta vpliv zanemarljiv.

Pozitiven vpliv predstavlja vzpostavitev priobalnega pasu vzdolž celotne dolžine morske obale, v katerem gradnja ni dovoljena in je namenjen varstvu/ohranjanju naravnih habitatov in krajine, naravnih virov in ekosistemov, ekološkim povezavam med zaledjem in morjem ter prilagajanju na podnebne spremembe in je del zelenega sistema obalnih mest in regije. Pozitiven vpliv ima tudi ohranjanje odprtega nepozidanega prostora ob razvoju obalnih naselij za zeleno infrastrukturo, funkcionalno povezano z morskimi in širšim kopenskim zaledjem ter zelenimi sistemi obalnih mest in regije.

Vpliv usmeritev za razvoj morja in obale na ohranjanje stanja kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov ter ohranjanje zavarovanih območij, je ocenjen kot nebitven (ocena vpliva B).

1.5.2 Usmeritve za turistična območja

Vpliv na okoljske cilje bodo imele predvsem naslednje usmeritve:

- razvoj turizma, bodisi z infrastrukturo ali obiskom, ne sme ogroziti ali nepovratno spremeniti virov in njihove kakovosti, zlasti je treba skrbeti, da je zagotovljena naravna obnova ekosistemov,
- razvoj turizma ne odpira novih območij za turizem, še posebej ne v naravno ohranjenih območjih in mirnih conah narave ter na ogroženih, občutljivih ali vododeficitarnih območjih,
- zagotovitev skupne javne infrastrukture na območjih za turizem v odprtem prostoru, ki bo omogočala urejeno uporabo ob pogojih ohranjanja narave in voda ter varstva tal,
- uskladitev turističnih programov in razvoj turizma v varovanih območjih (naravni parki in druga zavarovana območja) z varstvenimi cilji posameznega območja,
- prispevek turizma na odmaknjenih (gorskih) in obmejnih območjih k ohranjanju poseljenosti, s tem pa posredno k ohranjanju narave in kulturne krajine.

Podpira se trajnostni razvoj turizma, ki temelji na povezovanju ohranjanja narave, preudarne rabe okoljskih virov in njihovega dolgoročnega ohranjanja ter spodbujanju in uveljavljanju trajnostne mobilnosti. Pozitiven vpliv na varovana območja ter stanje kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov bo imelo preprečevanje odpiranja novih območij za turizem, še posebej preprečevanje širitev v naravno ohranjenih območjih ter osredotočanje razvoja turistične infrastrukture na območja, kjer je že zagotovljena ključna turistična infrastruktura.

Pozitiven vpliv na okoljske cilje ima tudi uskladitev turističnih programov in razvoj turizma v varovanih območjih, z varstvenimi cilji posameznega območja, s čimer se bodo zmanjšali vplivi načrtovanega razvoja na varovana območja.

Posreden negativen vpliv bo povzročil povečan turistični obisk območij, s čimer je povezana povečana raba naravnih virov in storitev. Negativen vpliv povečanega obiska se kaže tudi v obliki povečane količine proizvedenih odpadkov, odvajanja odpadne vode, povečanega prometa in hrupa. Ob upoštevanju usmeritev, predvidenih s SPRS, vpliv ne bo bistven.

Ker razvoj turizma, bodisi z infrastrukturo ali obiskom, ne sme ogroziti ali nepovratno spremeniti virov in njihove kakovosti ter stremi k zagotavljanju naravne obnove ekosistemov in ohranjanju prepoznavnosti naselij in krajine, ne odpira novih območij za turizem, še posebej ne v naravno ohranjenih območjih, ocenjujemo, da je vpliv na okoljske cilje nebistven (ocena vpliva B).

1.5.3 Usmeritve za ohranjanje in izboljšanje prepoznavnosti naselij in krajine

Prepoznavnost prostora je značilnost prostora, ki izhaja iz fizičnih, kulturnih in naravnih prvin in je rezultat spoštljivega in preudarnega urejanja naselij in krajine ter podedovanih vrednot družbe.

Pozitiven vpliv na okoljske cilje bo prisoten predvsem zaradi ohranjanja nepozidanega, odprtega prostora med naselji ter ohranjanja ali novega vzpostavljanja elementov prepoznavnosti krajine pri umeščanju prostorskih ureditev, razmestitvi posameznih dejavnosti, zemljiških operacijah ali urejanju kmetijskega, gozdnega ali vodnega prostora.

Ocenjujemo, da usmeritve za ohranjanje in izboljšanje prepoznavnosti naselij in krajine nimajo vpliva na okoljske cilje za varovana območja, oziroma bo vpliv pozitiven (ocena vpliva A).

1.5.4 Usmeritve za zavarovana območja narave in območja kulturne dediščine

Zavarovana območja so po navedbi SPRS-ja območja narave, kjer so velika biotska raznovrstnost, abiotska in krajinska pestrost ter velika gostota in raznolikost naravnih vrednot, in so eden ključnih instrumentov za ohranjanje narave. Usmeritve obsegajo splošne usmeritve za zavarovana območja

narave in območja kulturne dediščine, torej usmeritve za izvajanje dejavnosti v teh območjih ter usmeritve za razvoj.

Izvajanje dejavnosti v varovanih območjih bo na podlagi usmeritev SPRS usmerjeno na način, da bodo doseženi varstveni cilji. Območja z varstvenim statusom se bodo razvijala usklajeno glede na varstvene cilje ter potrebe lokalnega razvoja in drugih dejavnosti.

Vpliv usmeritev za zavarovana območja narave in območja kulturne dediščine na okoljske cilje ocenjujemo kot pozitiven (ocena vpliva A).

1.5.5 Usmeritve za zagotavljanje prostorskih možnosti za nizkoogljično družbo

Vpliv na okoljske cilje bodo imele predvsem naslednje usmeritve:

- Za prehod na nizkoogljično družbo se prvenstveno spodbuja večjo energetske učinkovitost pri razvoju in prenovi urbanih in podeželskih naselij ter vasi, prometa, industrije in gospodarstva, turizma, kmetijstva, javne uprave in gospodinjstev. Z energetske učinkovitim urbanističnim načrtovanjem, podprtim s trajnostno mobilnostjo, arhitekturnim oblikovanjem ter pametnimi energetske sistemi se stremi k zmanjšanju porabe, učinkoviti in varčni rabi energije ter njenemu shranjevanju.
- Umeščanje območij za proizvodnjo obnovljivih virov energije tam, kjer je potencialne možno izkoristiti na najbolj optimalen način, to je z upoštevanjem omejitev zaradi varstva habitatov, naravnih vrednot, kulturne dediščine in ekološke povezljivosti, prepoznavnih značilnosti naselij in krajine.

S povečanjem energetske učinkovitosti se bo zmanjšal pritisk na varovana območja, saj se bo potreba po novih objektih za proizvodnjo električne energije zmanjšala. Umeščanje območij za proizvodnjo obnovljivih virov zunaj območij, pomembnih za ohranjanje narave, je ustrezno.

Vpliv na okoljske cilje ocenjujemo kot pozitiven oz. vpliva ne bo (ocena vpliva A).

2. sklop usmeritev za doseganje ciljev SPRS 2050 in izvajanje koncepta prostorskega razvoja – za razvoj / oblikovanje javnih politik

2.1 USMERITVE ZA RAZVOJ PROMETNE INFRASTRUKTURE

Usmeritve obsegajo usmeritve za razvoj prometne infrastrukture in storitve na njej, ki je v podporo razvoju policentričnega urbanega sistema in vpetosti države v mednarodne prometne tokove. Usmeritve iz te skupine posebej naslavljajo:

- razvoj koridorjev in vstopnih točk na omrežju železniških in cestnih povezav, ki se funkcionalno povezuje z evropskim prometnim omrežjem, se razvija usklajeno z policentričnim urbanim sistemom v Sloveniji,
- potrebe prebivalcev in obiskovalcev Slovenije po trajnostni mobilnosti ob hkratnem zmanjševanju prometa ter zmanjševanju škodljivih posledic prometa na okolje. Trajnostna mobilnost vključuje hojo, kolesarjenje, uporabo javnega potniškega prometa. V okviru načrtovanja se trajnostno mobilnost zagotavlja z integracijo prostorskega (urbanističnega) in prometnega načrtovanja na vseh ravneh načrtovanja,
- zasnovano kolesarskega omrežja tvori omrežje državnih daljinskih kolesarskih poti, ki povezujejo urbana središča in turistična naselja, ki se navezuje na daljinski evropski kolesarski povezavi, ki potekata skozi Slovenijo,
- zasnovano pešpoti, ki obsega planinske in tematske pešpoti v urbanih in podeželskih območjih,

- zasnovano regijskih intermodalnih centrov (razvoj transportne logistike), ki se navezujejo na središča I. in II. ravni, oziroma v širših mestnih območjih in drugih območjih funkcionalnega povezovanja,
- načrtovanje prometne infrastrukture, tako da se na celovit način razrešuje vprašanja dostopnosti in povezanosti ter se izbere take kombinacije prometnih podsistemov, ki omogočajo varno, cenovno dostopno, okoljsko nevtralno obliko mobilnosti in povezanost/dostopnost med stanovanji, delovnimi mesti ter storitvami.

Vpliv na okoljske cilje bodo imele predvsem naslednje usmeritve:

- razvoj prometne infrastrukture v povezavi z načrtovanim prostorskim razvojem po območjih (mestnih, odmaknjenih in gorskih, podeželskih, ...),
- spodbujanje intermodalnih prometnih povezav s pripadajočo intermodalno infrastrukturo in razvoj železniškega omrežja,
- krepitev trajnostne mobilnosti ob hkratnem zmanjševanju prometa ter zmanjševanju škodljivih posledic prometa na okolje,
- prilagajanje javne potniške infrastrukture tipologiji in značilnostim prostora, da se ohrani prepoznavne značilnosti naselij in krajine, preprečuje fragmentacijo prostora in zmanjšuje negativne vplive prometa na okolje in zdravje prebivalstva,
- izgradnja kolesarskega omrežja za dnevno migracijo na območju mest in drugih urbanih naselij ter na območju širših mestnih območjih in drugih območjih funkcionalnega povezovanja,
- razvoj omrežja pešpoti v turističnih območjih v navezavi na kolesarsko omrežje,
- izbor kombinacije prometnih podsistemov, ki omogočajo varno, cenovno dostopno, okoljsko nevtralno obliko mobilnosti in povezanosti.

Krepitev trajnostne mobilnosti ob hkratnem zmanjševanju prometa bo pozitivno vplivala na okoljske cilje, saj bo zmanjšala pritiske na varovana območja.

Vplivi na okoljske cilje varovanih območij so možni med gradnjo ali rekonstrukcijo prometne infrastrukture in tudi po izgradnji. Večinoma so zaznavni lokalno, v primeru obsežnejšega posega pa lahko tudi regionalno in čezmejno (npr.: vpliv na povezanost in celovitost omrežja Natura 2000). V času gradnje ali rekonstrukcije prometne infrastrukture so vplivi praviloma kratkotrajni in večinoma reverzibilni (npr. večja obremenjenost območja gradbišča s hrupom, kaljenje vodotokov). Po izgradnji so vplivi zaradi spremenjene rabe tal večinoma trajni in ireverzibilni (npr.: povečana obremenjenost s hrupom zaradi prometa, postavitve ovire v okolje, uničenje habitata kvalifikacijske vrste ipd.). Posebna pozornost je potrebna v primeru umeščanja infrastrukturnih objektov na varovana območja, kjer lahko pride do trajne izgube površin kvalifikacijskih in ključnih HT in habitatov vrst ter vpliva na celovitost, funkcionalnost in povezanost območij. Ker so varovana območja v RS dokaj obsežna, obstaja velika verjetnost, da se bodo novogradnje na cestnem in železniškem prometu izvajale tudi na teh območjih. Največji vplivi so pričakovani pri izvedbi posegov na cestnem in železniškem omrežju.

Vpliv usmeritev za razvoj prometne infrastrukture na okoljska cilja varovanih območij ocenjujemo kot nebitven, zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov, pod pogojem, da se v fazi načrtovanja in sprejemanja planov in projektov upošteva vse potrebne omilitvene ukrepe in omejitve varstvenih režimov območij, ki bodo zagotovili ohranitev oz. izboljšanje stanja kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov ter ohranitev zavarovanih območij (ocena vpliva C).

2.2 USMERITVE ZA RAZVOJ ENERGETSKE INFRASTRUKTURE V PODPORO PREHODU V NIZKOOGLJIČNO DRUŽBO

Usmeritve se nanašajo na razvoj oskrbe z energijo, ki je ena od ključnih potreb gospodarstva in skupnosti v urbanih in podeželskih območjih. Država mora zagotoviti zanesljivo in cenovno pravično oskrbo. Usmeritve iz te skupine posebej naslavljajo:

- prednostno rabo obnovljivih virov energije,
- prostorske možnosti za povečanje deleža obnovljivih virov energije,
- prostorske možnosti in omejitve za trajnostno izkoriščanje vetrne energije,
- primernost koriščenja geotermalne energije in toploto okolja,
- prednostno spodbujanje energetske rabe biomase in
- prednostne načine rabe sončne energije.

V splošnem je vpliv ukrepov prehoda na obnovljive in nizkoogljicne vire energije na okoljske cilje za varovana območja pozitiven. Zmanjšuje se raba fosilnih goriv in s tem tudi obremenjevanje okolja z emisijami toplogrednih plinov in drugimi emisijami v zrak. Prehod na obnovljive vire zmanjšuje verjetnost podnebnih sprememb, ki dandanes predstavljajo veliko grožnjo naravnemu okolju. Ob tem je treba posebno pozornost nameniti umeščanju objektov za izkoriščanje obnovljivih in nizkoogljicnih virov energije ter spremljajoče infrastrukture v prostor.

HIDROENERGIJA

Vpliv na okoljske cilje imajo predvsem naslednje usmeritve:

- prednostno izkoriščanje obstoječih energetskih objektov za posodobitve s sodobnejšo tehnologijo za pridobivanje oziroma koriščenje dodatnega potenciala obnovljivih virov energije, izboljšanje energetske učinkovitosti ter zmanjšanje vplivov tovrstnih objektov na okolje, ob hkratni zagotovitvi poplavalne varnosti, ekološke povezljivosti, napajanja vodonosnikov ter zdravja prebivalstva,
- na srednji Savi se načrtovana veriga hidroelektrarn od Jevnice do Suhadola preveri in uskladi z zahtevami za varstvo vodnih in obvodnih habitatov, voda in ekološke povezljivosti, na spodnji Savi pa hidroenergetski potencial predstavlja odsek med Brežicami in Mokricami,
- hidroenergetska raba posameznih vodotokov ali njihovih delov z malimi hidroelektrarnami ob preveritvi izkoristljivega hidroenergetskega potenciala, prostorskih možnosti za rabo obstoječih pregrad, zahtev za varstvo vodnih in obvodnih habitatov, varstvo voda, ekološko povezljivost in ohranjanje prepoznavnosti krajine.

Prednostno izkoriščanje obstoječih energetskih objektov za posodobitve s sodobnejšo tehnologijo ter izboljšanje energetske učinkovitosti bo pozitivno vplivalo na okoljske cilje ohranjanja varovanih območij, saj bo zmanjšalo potrebo po postavljanju novih hidroenergetskih objektov. Umeščanje novih hidroelektrarn ima lahko negativen vpliv na ohranjanje biotske raznovrstnosti predvsem zaradi izgub habitatov vrst in habitatnih tipov vodnih in obvodnih ekosistemov, prekinitve migracijskih poti zaradi ovir v strugi vodotokov, spremembe prodonosnosti, poslabšanja kemijskega stanja vode, sprememb v režimu vodnega toka in sprememb v dinamiki poplavljanja. Dodaten vpliv je možen tudi zaradi zasedbe zemljišč ob izgradnji obvezne spremljajoče infrastrukture. Vpliv na okoljske je še posebej velik ob umeščanju objektov znotraj varovanih območij.

Skupen vpliv izkoriščanja energije vode na okoljska cilja varovanih območij, ocenjujemo kot nebitven, zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov, pod pogojem, da se v fazi načrtovanja in sprejemanja planov in projektov upošteva vse potrebne omilitvene ukrepe, ki bodo zagotovili doseganje okoljskih ciljev varovanih območij oziroma izloči tiste plane in projekte, katerih vpliv bi bil kljub omilitvenim ukrepom bistven (ocena vpliva C²).

VETRNA ENERGIJA

Vpliv na okoljske cilje imajo predvsem naslednje usmeritve:

² Opozorilo glede ocenjevanja vplivov velikih HE: Posamezni projekti izgradnje niso bili presojeni in jih bo treba presojati na naslednjem nivoju. Za nekatere projekte je možno, da bo vpliv ocenjen kot bistven in da se niti po izvedbi postopka prevlada druge javne koristi ne bodo izvedli ali se bodo izvedli v zmanjšanem obsegu. S sprejetjem SPRS prevlada druge javne koristi še ni dokazana, temveč se bo ugotavljala šele po izvedeni natančni presoji posameznih projektov izgradnje HE, upoštevajoč odsotnost drugih alternativnih rešitev in možnosti izvedbe ustreznih izravnalnih ukrepov.

- postavitev mikro vetrnih, malih, srednje velikih ali velikih vetrnih elektrarn ob upoštevanju vetrnega potenciala, ranljivosti narave in prepoznavnih značilnosti krajine ter oddaljenosti od naselij.

Usmeritev SPRS, da se za izkoriščanje vetrne energije uporablja najboljšo in najbolj učinkovito tehnologijo ter ob umestitvi upošteva ranljivost narave, je z vidika vpliva na varovana območja ustrezna. Tudi usmeritev, da se male in mikro elektrarne prioriteto umešča znotraj naselij, je pozitivna. Ne glede na to, pa ima vsako umeščanje novih vetrnih elektrarn tudi negativne vplive na naravo, v primeru umeščanja na varovana območja in njihova vplivna območja, pa lahko tudi negativen vpliv na okoljske cilje varovanih območij. Vpliv imajo lahko po inštalirani moči majhne, kakor tudi velike vetrne elektrarne. Ugotovljeno je, da so škodljivi učinki posamične vetrnice manjši, vpliv pa je navadno lokalno omejen. Vetrne elektrarne z več vetrnicami imajo navadno večji (kumulativen ali celo sinergijski) in daljinski vpliv. Dodaten vpliv je prisoten tudi zaradi zasedbe zemljišč ob izgradnji obvezne spremljajoče infrastrukture.

Škodljivi učinki vetrnih elektrarn se lahko kažejo predvsem pri pticah, netopirjih ter velikih zvereh (volk, ris in medved), in sicer pri prvih dveh skupinah predvsem zaradi možnih trkov z rotorjem, pri netopirjih tudi zaradi barotravme, pri velikih zvereh pa zaradi možne fragmentacije strnjenih gozdnih sestojev in preprečitve migracije bolj plašnih zveri (volk, ris). Ti vplivi lahko neposredno ali posredno vplivajo na zmanjšanje populacij nekaterih vrst oziroma v primeru redkih in ogroženih vrst tudi na izgubo celotne populacije ter posledično na manjšo biotsko raznovrstnost širšega območja. Zaradi potencialnih negativnih vplivov postavitve vetrnih elektrarn na ptice, netopirje in velike zveri je odločilnega pomena pravilen izbor makro in mikro lokacije (območja vetrne elektrarne in stojišč posameznih vetrnic), ki je za te živalske skupine kar najmanj moteča. Vetrne elektrarne morajo biti postavljene, načrtovane in vzdrževane tako, da ne poslabšajo stanja ohranjenosti populacij ptic, netopirjev in velikih zveri. Posebno pozornost je treba nameniti lokaciji umeščanja vetrnih elektrarn.

Skupen vpliv izkoriščanja energije vetra na okoljske cilje ocenjujemo kot nebitven, ob upoštevanju omilitvenih ukrepov (ocena vpliva C).

GEOTERMALNA ENERGIJA IN TOPLOTA OKOLJA

Vpliv na okoljske cilje imajo predvsem naslednje usmeritve:

- zagotoviti reinjeciranje vode v skladu z usmeritvami varstva in upravljanja voda pri uporabi geotermalne energije.
- za koriščenje toplote okolice s toplotnimi črpalkami je primerno celotno območje Slovenije, predvsem stavbna zemljišča,
- raba vodnih površin za ta namen je možna le, v kolikor je okoljsko sprejemljiva.

V okviru tehnologije za izkoriščanje geotermalne energije je običajno obravnavana neposredna raba termalne vode. Tehnološki procesi rabe geotermalne vode se razlikujejo po namenu (balneologija, ogrevanje, daljinsko ogrevanje, rastlinjaki) in kompleksnosti. V Sloveniji je prisotna problematika ne vračanja termalno izrabljene vode nazaj v vodonosnike. Izrabljena termalna voda se običajno izpušča kar v površinske vode. Zaradi povišanih temperatur so prizadete populacije tistih vodnih organizmov, ki živijo v majhnih temperaturnih razponih ali pri nižjih temperaturah, ker se niso sposobne v taki meri prilagajati novim temperaturnim režimom kot tiste, ki prenesejo večje temperaturne razpone in katerih populacije bi se v novih razmerah še povečale. Takšne razmere nudijo ugodne pogoje za namnožitev alohtonih vrst, ki v običajnih razmerah sicer niso invazivne, v spremenjenih pogojih pa lahko postanejo izredno kompetitivne. Z usmeritvami SPRS je predvideno reinjeciranje vode v skladu z usmeritvami varstva in upravljanja voda in raba vodnih površin le v primeru, da je to okoljsko sprejemljivo, kar je ustrezno.

Ob upoštevanju usmeritev SPRS, negativnih vplivov na okoljske cilje ne pričakujemo (ocena vpliva A).

BIOMASA

Vpliv na okoljske cilje imajo predvsem naslednje usmeritve:

- prednostno spodbujanje rabe biomase v daljinskih energetskih sistemih na širših mestnih območjih in v večjih naseljih z visoko gostoto poselitve za daljinsko ogrevanje in območja gospodarskih con z zagotovljenim odjemom toplotne energije ob zagotavljanju ustreznih filtrov za varstvo zraka,
- načrtovanje decentraliziranih individualnih sistemov na lesno biomaso na območju manjših naselij z nizko gostoto poselitve, izven območij ogroženih zaradi onesnaženosti s PM₁₀ delci ali s slabšo prevetrenostjo ter na območjih gospodarskih con in proizvodnih območij,
- prednostno načrtovanje sistemov na bioplin na območjih, ki so namenjena kmetijski in živilski proizvodnji in območjih komunalne infrastrukture in jih je mogoče povezati neposredno z uporabniki.

Dolgoročno energetska raba lesne biomase praviloma ne ogroža trajnostne rabe gozda. Posek je reguliran z gozdno gospodarskimi načrti. Poseganje v gozd na neustrezen način lahko privede do trajnih izgub habitatnih tipov in habitatov vrst, negativno vpliva na populacije vrst, njihove migracije in biotsko pestrost. Pristojne območne enote Zavoda za gozdove Slovenije, ki so pooblaščenice za izdelavo gozdnogospodarskih načrtov (GGN), morajo k predlogu GGN med drugim pridobiti tudi mnenje Zavoda RS za varstvo narave, ki med pregledom GGN ugotavlja, ali so v načrtu upoštevani varstveni cilji ohranjanja varovanih območij. Rezultat presoje GGN je načrt, v katerem so za gozdna območja z naravovarstvenim statusom predvideni načini gospodarjenja, ki ne ogrožajo populacij vrst in biotske raznovrstnosti območij.

Ob obratovanju bioplinarn nastajajo mokri stranski produkti, ki bi v primeru izrednih dogodkov (razlitje) ali trajnih okvar oz. poškodb objektov (puščanje) lahko pronicali v tla ali se izlili v vodotoke in posledično negativno vplivali na organizme, ki so vezani na vodotoke. Ob upoštevanju vseh predpisanih standardov za gradnjo in obratovanje tovrstnih objektov je verjetnost takšnih dogodkov majhna.

Ob vzdržnem gospodarjenju z gozdovi, kot je predviden v z. Zavodom RS za varstvo narave, usklajenimi gozdnogospodarskimi načrti in upoštevanju veljavne zakonodaje, ocenjujemo, da bo vpliv izkoriščanja biomase na varovana območja nebitven (ocena vpliva B).

ENERGIJA SONCA

Vpliv na okoljske cilje imajo predvsem naslednje usmeritve:

- prednostna območja za rabo sončne energije so območja stavbnih zemljišč, zlasti strehe in fasade objektov, infrastrukturnih objektov, zlasti parkirišča, cestni in železniški koridorji ter javna razsvetljava in razvrednotena območja v okviru njihove sanacije, zlasti opuščena območja pridobivanja mineralnih surovin, odlagališča odpadkov, v kolikor je taka oblika sanacije sprejemljiva z varstva okolja in narave ter ohranjanjem prepoznavnosti krajine.

Negativni vplivi na okoljske cilje varovanih območij bi bili možni predvsem v primeru, da bi se solarni sistemi nameščali na nepozidana zemljišča. Ker pa je z usmeritvami SPRS predvideno, da se za rabo sončne energije prednostno uporablja območja stavbnih zemljišč, negativnih vplivov na okoljske cilje ne pričakujemo.

Ob upoštevanju usmeritev SPRS, negativnih vplivov na okoljske cilje za varovana območja ne bo (ocena vpliva A).

2.3 USMERITVE ZA ENERGETSKA OMREŽJA

Usmeritve se nanašajo na prenovu in dograditev prenosnega in distribucijskega električnega omrežja ter posodobitev in nadgradnjo prenosnega plinovodnega omrežja in širitev distribucijskega plinovodnega omrežja v skladu s potrebami na regionalni in lokalni ravni.

Postavitev RTP, daljnovoda ali kablovoda v varovana območja predstavlja degradacijo tega prostora in ima potencialen negativen vpliv predvsem na kvalifikacijske in ključne vrste ptic. V primeru kabliranja električnega voda ali postavitve prenosnega plinovodnega omrežja, vpliva na ptice (razen med gradnjo) ni, lahko pa ostanejo negativni vplivi na habitatne tipe, še posebej, če poteka trasa čez strnjen gozdni sestoj, mokrišče ali pomembno rastišče rastlinske vrste.

Prilagoditve in nadaljnji razvoj prenosnih in distribucijskih omrežij ter prenosnega plinovodnega omrežja je predviden praviloma po obstoječih trasah električnih in toplovodnih vodov, tako da bodo vplivi na varovana območja, ob upoštevanju specifičnih omilitvenih ukrepov, čim manjši (ocena vpliva C).

2.4 USMERITVE ZA VARSTVO IN OSKRBO Z MINERALNIMI SUROVINAMI

Usmeritve se nanašajo na dolgoročno oskrbo države z gospodarsko pomembnimi in avtohtonimi mineralnimi surovinami. Izkoriščanje avtohtonih mineralnih surovin je namenjeno za zagotavljanje tradicionalnih gradbenih materialov, ki so pomembni za prenovu kulturne dediščine in ohranjanje prepoznavnosti naselij in krajine. Pridobivanje gospodarsko pomembnih mineralnih surovin pa se v glavnem nanaša na izkoriščanje mineralnih surovin za gradbeništvo, pri čemer se zaradi prednostne uporabe recikliranih gradbenih odpadkov pričakuje zmanjšan pritisk na odpiranje novih mest za izkoriščanje teh mineralnih surovin za gradbene potrebe.

Z usmeritvami SPRS-ja je predvideno zapiranje manjših objektov za oskrbo z mineralnimi surovinami, sanacije nelegalnih kopov in povečanje rabe recikliranih virov oz. sekundarnih surovin. Za mivko, gramoz in pesek je predvideno izkoriščanje sprotih naplavin v rekah, vendar le v primeru, kadar se ugotovi majhna ranljivost vodnega ekosistema in kvalitete vode. Usmeritve, predvidene s SPRS bodo ustrezno zmanjšale negativne vplive na okoljske cilje za varovana območja.

Vpliv usmeritev za varstvo in oskrbo z mineralnimi surovinami na okoljske cilje varovanih območij, ocenjujemo kot nebitven (ocena vpliva B).

2.5 USMERITVE ZA RAZVOJ PODEŽELJA, KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RIBIŠTVO

Usmeritve se nanašajo na varstvo in trajnostno rabo proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč ter na načrtovanje ukrepov za izboljšanje pogojev kmetovanja in prilagajanje na podnebne spremembe ob upoštevanju naravnih pogojev in danosti ter spoštovanju pogojev zagotavljanja ekološke povezljivosti, ohranjanja biotske raznovrstnosti in naravnih vrednosti, kulturne dediščine in prepoznavnosti krajine.

Vpliv na okoljske cilje za naravo je podrobneje opisan v poglavju »1.3 Usmeritve za razvoj podeželja« v okviru »Sklopa 1 - Usmeritve za doseganje ciljev SPRS 2050 in izvajanje koncepta prostorskega razvoja - splošne usmeritve za prostorski razvoj«.

Skupen vpliv usmeritev za razvoj podeželja, kmetijstva, gozdarstva in ribištva na okoljske cilje varovanih območij, ocenjujemo kot nebitven (ocena vpliva B).

2.6 USMERITVE ZA OHRANJANJE NARAVE

Usmeritve se nanašajo na zagotavljanje ohranjanja življenjskih prostorov vrst, zlasti z varstvom ekosistemov in naravnih habitatov, ohranjenimi krajinskimi značilnostmi ter varstvom naravnih vrednot in usklajeno izvajanje varstvenih ciljev v obstoječih zavarovanih območjih in ustanavljanje novih širših zavarovanih območjih.

Usmeritve SPRS predvidevajo ohranjanje življenjskih prostorov vrst, zlasti z varstvom ekosistemov in naravnih habitatov, ohranjanjem krajinskih značilnosti ter varstvom naravnih vrednot, v okviru prostorskega razvoja. Poleg skrbi za obstoječa zavarovana območja in usklajeno izvajanje varstvenih ciljev predvideva ustanovitev novih zavarovanih območij, prednostno na naravovarstveno najbolj občutljivih območjih, ki potrebujejo režime in skrbno upravljanje. *Vpliv usmeritev za ohranjanje narave na okoljska cilja ocenjujemo kot pozitiven (ocena vpliva A).*

2.7 USMERITVE ZA RAZVOJ TURIZMA

Usmeritve SPRS 2050 za razvoj turizma se nanašajo na oblikovanje masterplanov za turistične makroregije, pri katerem se upoštevajo se upoštevajo usmeritve za turistična območja iz poglavja 1.5.2. *Vpliv usmeritev za razvoj turizma na varovanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti ter ohranjanje celovitosti območij z naravovarstvenim statusom z ohranitvijo lastnosti in procesov, zaradi katerih so varovana, ocenjujemo kot nebitven (ocena vpliva B).*

2.8 USMERITVE ZA OBRAMBNE DEJAVNOSTI

Usmeritve se nanašajo na prilagajanje obstoječe vojaške infrastrukture novim potrebam, zagotavljanje ustrezne vojaške infrastrukture in njeno razporeditev v prostoru ter ohranjanje primarne rabe območij s strateškim pomenom za obrambo države.

Usmeritve predvidevajo prednostni razvoj obrambnih dejavnosti na območjih, ki že služijo obrambnemu namenu, ter postopno zmanjševanje območij za obrambne dejavnosti v urbanih območjih. Pri načrtovanju nadomestne in nove infrastrukture za potrebe obrambnih dejavnosti se posebno pozornost namenja ustrezni prostorski umestitvi, zmanjševanju vplivov na okolje ter zagotavljanju potrebnih varnostnih odmikov od stanovanjskih območij, gospodarskih in storitvenih dejavnosti, kulturne dediščine in naravovarstveno pomembnih območij. *Vpliv usmeritev za obrambne dejavnosti na varovanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti ter ohranjanje celovitosti območij z naravovarstvenim statusom z ohranitvijo lastnosti in procesov, zaradi katerih so varovana, ocenjujemo kot nebitven (ocena vpliva A).*

2.9 USMERITVE ZA PREVENTIVNO VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

Usmeritve se nanašajo na potresno ogrožena območja, na območja, ki so že bila prizadeta zaradi naravnih nesreč, na območja tveganj zaradi možnosti porušitve visokih pregrad in usmerjajo prostorski razvoj izven ogroženih območij.

Usmeritve SPRS 2050 za preventivno varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami se nanašajo na zagotavljanje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter prednostno spodbujanje k izvajanju preventivnega ravnanja in ukrepov, zlasti na področju prostorskega načrtovanja, upravljanja z vodami, prevozu nevarnih snovi, gradnji stavb. V skladu s temi usmeritvami se načrtuje dejavnosti, posege in rabe prostora izven ogroženih območij s ciljem preprečitve nastanka naravnih nesreč oziroma materialne škode ali človeških žrtev. *Ocenjujemo, da je vpliv usmeritev za preventivno varstvo pred*

naravnimi in drugimi nesrečami na varovanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti ter ohranjanje celovitosti območij z naravovarstvenim statusom z ohranitvijo lastnosti in procesov, zaradi katerih so varovana, pozitiven oziroma vpliva ni (ocena vpliva A).

KUMULATIVNI VPLIVI

Kumulativni vplivi kot vsota vplivov, ki so vsak zase glede na merila vrednotenja zanemarljivi, imajo lahko učinke, ki glede na enaka merila vrednotenja niso več zanemarljivi. Ker so usmeritve za doseganje ciljev SPRS splošni, saj je SPRS dokument usmerjevalne narave in se ne opredeljuje do posameznih konkretnih projektov, tovrstnih kumulativnih vplivov ni možno ugotavljati. Sinergijski vplivi izvedbe plana so v celoti večji od vsote posameznih vplivov in jih v tem smislu prav tako ne ugotavljamo.

Kumulativni vplivi na okolje so v tem poročilu opredeljeni kot vzajemni vpliv na okolje ob izvajanju ukrepov SPRS in hkratnem izvajanju ukrepov drugih dejavnosti (na primer: kumulativen vpliv na vodno okolje zaradi rabe vode v hidroelektrarnah in rabo vode v kmetijski proizvodnji). Pri ugotavljanju kumulativnosti so upoštevani sprejeti programi na državni ravni, kumulativnost s plani in posegi pa se bo presojala na hierarhično nižjih nivojih planiranja.

Kumulativni vplivi na okolje so v tem poročilu opredeljeni kot vsota vplivov izvedbe ukrepov SPRS na različne vidike okolja/okoljske cilje in vsota vplivov na okolje, ki jih povzroča izvedba ciljev skupaj z izvajanjem drugih programskih dokumentov RS.

Spodaj našeti programski dokumenti so pripravljene tako, da so v skladu z obstoječimi pravno veljavnimi dokumenti oziroma zakonskimi akti, obenem pa morajo biti usklajeni med seboj. Kadar je ob njihovem izvajanju pričakovati pomembne vplive na okolje, so (ali bodo), vsak posebej, ovrednoteni v postopku celovite presoje vplivov na okolje. Ocenjujemo, da so lahko skupni kumulativni vplivi izvajanja navedenih strateških dokumentov kvečjemu pozitivni, morebitni negativni vplivi pa se lahko izrazijo v nadaljnjih fazah na planskih oziroma izvedbenih ravneh.

- Načrt upravljanja voda na vodnem območju Donave za obdobje 2016–2021, Načrt upravljanja voda na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2016–2021 (oktober 2016) in Načrt upravljanja z morskim okoljem 2017-2021 (maj 2017)
- Operativni program doseganja nacionalnih zgornjih mej emisij onesnaževal zunanjega zraka (novela v pripravi),
- Operativni program varstva zunanjega zraka pred onesnaževanjem s PM₁₀,
- Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov (novela v pripravi),
- Resolucija o nacionalnem gozdnem programu,
- Program upravljanja območij Natura 2000 2015–2020,
- Resolucija o nacionalnem programu varstva okolja,
- Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2018–2025 (v pripravi),
- Strategija kulturne dediščine 2020 – 2032,
- Resolucija o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020,
- Strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji,
- Strategija razvoja prometa v RS.

3.2 Ugotovitve v primeru preveritve alternativnih rešitev, navedba preverjenih rešitev in razlogi za izbor predlagane rešitve

V okviru prenove Strategije prostorskega razvoja Slovenije iz leta 2004 (SPRS 2004) je bil pripravljen model prostorskega razvoja Slovenije 2050 (BF, november 2017), kot osnova za pripravo SPRS 2050. Na podlagi vizije in ciljev prostorskega razvoja 2050, projekcij razvoja ter izhodišč v ključnih strateških dokumentih sta bili na začetku pripravljene dve različici modela prostorskega razvoja A in B. Predlagana modela sta bila osnova za širšo razpravo, katere ugotovitve so bile povzete v predlog modela C, ki je postal izhodišče in okvir za SPRS 2050. Različici modela A in B lahko smatramo kot alternativni prostorskemu razvoju, predvidenemu v SPRS 2050.

Model A je model koncentriranega policentričnega prostorskega razvoja, osnovan na treh središčih mednarodnega pomena, štirih središčih nacionalnega pomena ter petih središčih regionalnega pomena. Manjše število središč pomeni večjo koncentracijo prebivalstva in storitev v središčih višjega ranga, kar omogoča racionalnejšo organizacijo javnega prometa (trajnostne mobilnosti) in drugih storitev, predvsem znotraj širših mestnih območij.

Model B je model dekoncentriranega policentričnega prostorskega razvoja z večjim številom središč: poleg treh središč mednarodnega pomena ima devet središč nacionalnega pomena ter deset središč regionalnega pomena. Večje število središč zahteva dobro prometno povezanost med posameznimi središči in dobre medregionalne povezave v javnem prometu. Zaradi manjšega števila uporabnikov pomeni več težav pri učinkovitem zagotavljanju storitev, zlasti javnega potniškega prometa.

Za oba modela so bile ugotovljene tako prednosti kot slabosti z vidika ciljev in izzivov prostorskega razvoja, kot tudi z vidika okoljskih ciljev. Model A ima več prednosti, ki izhajajo iz koncentracije (stroškovna učinkovitost, večja učinkovitost in kakovost storitev, ki zahtevajo kritično maso) in je zato nekoliko boljši z vidika racionalnega prostorskega razvoja ter in konkurenčnosti mest, omogoča boljši odziv na izzive globalizacije in krepi vlogo mest v mednarodnem povezovanju. Večja koncentracija prebivalstva in storitev v središčih višjega ranga omogoča racionalnejšo organizacijo prometa in infrastrukture, s čimer se zmanjšajo možnosti poseganja v odprt prostor in naravno okolje. Po drugi strani pomeni odmik od enakomernega razvoja podeželja, ki je zagotovilo prostorske identitete in kakovosti življenja v teh območjih in ponuja manj rešitev za manjša središča in odmaknjena območja, prav tako ima več slabosti z vidika podnebni sprememb. Prednosti modela B izhajajo zlasti z vidika racionalnosti in kakovosti posameznikovega vsakdanjega življenja in ohranjanja obstoječega omrežja, krepitve delovanja od spodaj navzgor ter ohranjanja identitete malih središč. Poleg težav z vidika zagotavljanja kritične mase za racionalno in kakovostno zagotavljanje storitev je negativna posledica razpršenosti tudi fragmentacija krajine zaradi večjega števila (manjših) ureditev in negativni vpliv na identiteto. Razpršenost središč pomeni tudi kompleksnejšo organizacijo medsebojnih povezav in infrastrukture, s čimer se povečajo pritiski na odprt prostor in naravno okolje. Razlika v rangi in številu središč torej pomeni razlike v razporeditvi, kakovosti, dostopnosti storitev, načinu njihovega zagotavljanja, za to potrebnih sredstvih, prostoru, naravnih virih, vplivih na prometne tokove in s tem povezane posledice ter vplivi na naravno okolje.

3.2.1 Razvoj stanja brez izvedbe ukrepov SPRS 2050

V primeru, da se Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050 ne sprejme, usmerjanje prihodnjega prostorskega razvoja države temelji na prostorski strategiji, ki je bila sprejeta z Odlokom o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/04).

Prostorska strategija, sprejeta z Odlokom o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/04), je upoštevala zahteve po zagotavljanju in varstvu kakovosti okolja. Ohranjanje narave, varstvo prostorske identitete in kulturne dediščine ter varstvo in izboljšanje kvalitete bivalnega in delovnega okolja so bile temeljne razvojne zahteve, ki jih je sprejeta prostorska strategija vključevala

kot sestavni del usmerjanja prostorskega razvoja. V okviru ohranjanja narave pa so bili cilji prostorskega razvoja spodbujanje ohranjanja biotske raznovrstnosti, naravnih vrednot in naravnih procesov kot bistvenih sestavin kakovostnega naravnega okolja, zagotavljanje ustrezne vključitve biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot v gospodarjenje z naravnimi viri in prostorom ter vzpostavitev omrežja posebnih varstvenih območij in zavarovanih območij. Obstoječa prostorska strategija je sicer ustrezno usmerjala razvoj in upoštevala varstvene cilje za ohranjanje narave, vendar nova strategija upošteva tudi spremembe na področju ohranjanja narave, ki so se na tem področju zgodile po letu 2004. Brez sprejetja nove strategije, cilji prostorskega razvoja, sčasoma ne bi več odražali dejanskega v prostoru. Pritisk na okolje in posledično tudi na varovana območja bi se sčasoma povečeval.

3.3 Razlaga o možnosti omilitve škodljivih vplivov z navedbo ustreznih omilitvenih ukrepov in razlogi za konkreten izbor omilitvenega ukrepa

V poročilu so opredeljene usmeritve oz. omilitveni ukrepi za umeščanje v prostor. Presojana je strategija prostorskega razvoja, zato tabela, opredeljena s Pravilnikom, ni relevantna.

Opozorilo:

V primeru, da bodo za zmanjšanje posledic vplivov na varstvene cilje območij Natura 2000 potrebna nadomeščanja naravnih habitatov, bodo vplivi bistveni. V tem primeru bo treba nadomestne habitate opredeliti kot izravnalne ukrepe v smislu 6(4) člena Direktive o habitatih, če bodo izpolnjeni pogoji za izpeljavo postopka prevlade druge javne koristi. V postopku prevlade druge javne koristi nad javno koristjo ohranjanja narave je po ugotovitvi, da naravi manj škodljive alternativne rešitve ne obstajajo, treba dokazati prevlado javne koristi izgradnje HE nad javno koristjo ohranjanja narave. V primeru, ko se druga javna korist ne nanaša neposredno na zdravje ljudi in javno varnost oz. nima koristnih posledic bistvenega pomena za okolje in so na območju prisotne prednostne vrste ali habitatni tipi, je treba pridobiti predhodno mnenje Evropske komisije. Postopek prevlade se izvede pod pogojem, da je možna izvedba ustreznih izravnalnih ukrepov, ki v primeru območij Natura 2000 predstavljajo nadomestitev uničenega habitata oz. habitatnega tipa z enako vsebino in obsegom, ki bo zagotavljal celovito usklajenost in povezanost omrežja Natura 2000.

OMILITVENI UKREPI

Spodaj navedeni splošni omilitveni ukrepi veljajo za sledeče usmeritve SPRS:

- 1. sklop usmeritev za doseganje ciljev SPRS 2050 in izvajanje koncepta prostorskega razvoja - splošne usmeritve za prostorski razvoj

1.1 USMERITVE ZA UREJANJE IN RAZVOJ NASELIJ

1.2 USMERITVE ZA URBANI RAZVOJ

- 2. sklop usmeritev za doseganje ciljev SPRS 2050 in izvajanje koncepta prostorskega razvoja – za razvoj / oblikovanje javnih politik

2.1 USMERITVE ZA RAZVOJ PROMETNE INFRASTRUKTURE

Kot je to predvideno iz besedila SPRS, naj se urbani razvoj prednostno umešča na obstoječa, že urbanizirana in razvrednotena območja, v kolikor pa se ni možno izogniti poseganju v varovana območja, naj se upošteva sledeče:

- Pri umeščanju infrastrukture za urbani razvoj v prostor se je treba izogibati umeščanju objektov v zavarovana območja. V kolikor je poseganje vanje neizogibno, in v kolikor to akt o zavarovanju posameznega območja dopušča, je treba upoštevati usmeritve, izhodišča in pogoje za varstvo zavarovanih območij narave, ki so podani z varstvenimi režimi v sprejetih aktih o zavarovanju. Z upoštevanjem usmeritve se bo zagotavljalo varovanje zavarovanih območij.

- Pri umeščanju infrastrukture za urbani razvoj v prostor se je treba izogibati umeščanju objektov v območja Natura 2000. Z upoštevanjem usmeritve se bo zagotavljalo varovanje povezanosti in celovitosti območij Natura 2000. V kolikor je poseganje vanje neizogibno, se posege in dejavnosti skladno z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (Območjih Natura 2000) (Ur. l. RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14, 21/16, 47/18) načrtuje na način, da se ohranja ekološke strukture, funkcije in varstveni potencial.

Skladno s ciljem Resolucije o nacionalnem programu varstva okolja 2005–2012 (Uradni list RS, št. 2/06): »Povečanje deleža zavarovanih območij različnih kategorij za 10 % – na 22 % površine Slovenije do leta 2014.«, ki še ni bil dosežen, je v prihodnjih letih pričakovati povečanje obsega zavarovanih območij. Zaradi navedenega naj se, v izogib možnim konfliktom in negativnim vplivom na doseganje okoljskih ciljev ohranjanja narave, izogiba umeščanju infrastrukture v območja, ki so predlagana za zavarovanje.

Spodaj navedeni splošni omilitveni ukrepi veljajo za sledeče usmeritve SPRS:

- 2. sklop usmeritev za doseganje ciljev SPRS 2050 in izvajanje koncepta prostorskega razvoja – za razvoj / oblikovanje javnih politik

2.2 USMERITVE ZA RAZVOJ ENERGETSKE INFRASTRUKTURE V PODPORO PREHODU V NIZKOOGLJIČNO DRUŽBO

1. vetrne elektrarne morajo biti postavljene, načrtovane in vzdrževane tako, da ne poslabšajo stanja ohranjenosti populacij ptic, netopirjev in velikih zveri. Praviloma ni dovoljeno umeščanje polj vetrnih elektrarn na sledečih območjih: zavarovana območja in POV območja.

2. hidroelektrarne se umešča tako, da ni vpliva varovana območja (območja Natura, zavarovana območja), da se v čim večji možni meri zagotavlja ohranjanje kvalifikacijskih vrst in HT na območju Natura 2000, ohranjanje vodnih in na vodo vezanih organizmov, ohranjanje habitatov ogroženih in zavarovanih vrst in prednostnih HT na ožjem in širšem območju posega. Zagotoviti je treba prehodnost in povezanost vodotokov za vodne organizme, v čim večji možni meri ohraniti dinamiko reke, prodonosnost, ohranjati naravne ekosistemske značilnosti pritokov in njihovo naravno strukturo.

Splošna usmeritev: Na območjih Natura 2000 (območja POV in POO) je treba načrtovati dejavnosti in posege v skladu s 7. členom Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, št. 110/04, 59/07, 43/08, 33/13, Odločba US – št. 39/13, 3/14, 21/16). Treba je izvesti presojo sprejemljivosti posega v naravo v skladu z 28. členom Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 –ZON-UPB2, 46/14- ZON-C). V primeru izvajanja posega je treba predvideti in izvesti vse možne tehnične in druge ukrepe tako, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate še sprejemljiv. Pri tem je treba še zlasti upoštevati varstvene cilje, določene za vsako posamezno območje Natura 2000. Posegi in dejavnosti na zavarovanem območju se morajo izvajati v skladu z akti o zavarovanju in z načrtom upravljanja, v primeru, da ta obstaja.

V primeru, da bodo za zmanjšanje posledic vplivov na varstvene cilje območij Natura 2000 potrebna nadomeščanja naravnih habitatov, bodo vplivi bistveni. V tem primeru bo treba nadomestne habitate opredeliti kot izravnalne ukrepe v smislu 6(4) člena Direktive o habitatih, če bodo izpolnjeni pogoji za izpeljavo postopka prevlade druge javne koristi. V postopku prevlade druge javne koristi nad javno koristjo ohranjanja narave je po ugotovitvi, da naravi manj škodljive alternativne rešitve ne obstajajo, treba dokazati prevlado javne koristi izgradnje HE nad javno koristjo ohranjanja narave. V primeru, ko se druga javna korist ne nanaša neposredno na zdravje ljudi in javno varnost oz. nima koristnih posledic bistvenega pomena za okolje in so na območju prisotne prednostne vrste ali habitatni tipi, je treba pridobiti predhodno mnenje Evropske komisije. Postopek prevlade se izvede pod pogojem, da je možna izvedba ustreznih izravnalnih ukrepov, ki v primeru območij Natura 2000 predstavljajo nadomestitev uničenega habitata oz. habitatnega tipa z enako vsebino in obsegom, ki bo zagotavljal celovito usklajenost in povezanost omrežja Natura 2000.

Kazalniki za spremljanje stanja:

- sprememba stanja ohranjenosti vrst in habitatnih tipov iz Poročila po 17. členu Direktive o habitatih (92/43/EGS);
- sprememba ohranitvenega stanja vrst v SPA območjih in na ozemlju celotne Slovenije iz Poročila po 12. členu Direktive o ohranjanju prosto živečih ptic (79/409/EGS);
- prostorski podatki (digitalni sloj) za varovana območja.

Spodaj navedeni splošni omilitveni ukrepi veljajo za sledeče usmeritve SPRS:

- 2. sklop usmeritev za doseganje ciljev SPRS 2050 in izvajanje koncepta prostorskega razvoja – za razvoj / oblikovanje javnih politik

2.2 USMERITVE ZA ENERGETSKA OMREŽJA

Umeščanje električnih vodov v prostor pomeni degradacijo tega prostora in potencialno smrtno nevarno oviro za ptice, predvsem zaradi poškodb, ki jih povzročijo trki z elementi daljnovoda in zaradi električnega udara. Pri umeščanju električnih vodov naj se upoštevajo sledeče usmeritve:

- Daljnovodi naj se izognejo POV območjem, še posebej, če na teh območjih koncentrirano prezimujejo večje skupine ptic, predstavljajo selitvene koridorje ali je območje preletni koridor velikih ptic. V primeru, da se območju ni možno izogniti, naj se izvede kabliranje vodov.
- Priporočljivo je, da se potek daljnovodov načrtuje izven zavarovanih območij in Natura 2000 območij.
- Več daljnovodov naj bo speljanih po istem koridorju ali vsaj vzdolž že obstoječih infrastrukturnih koridorjev.

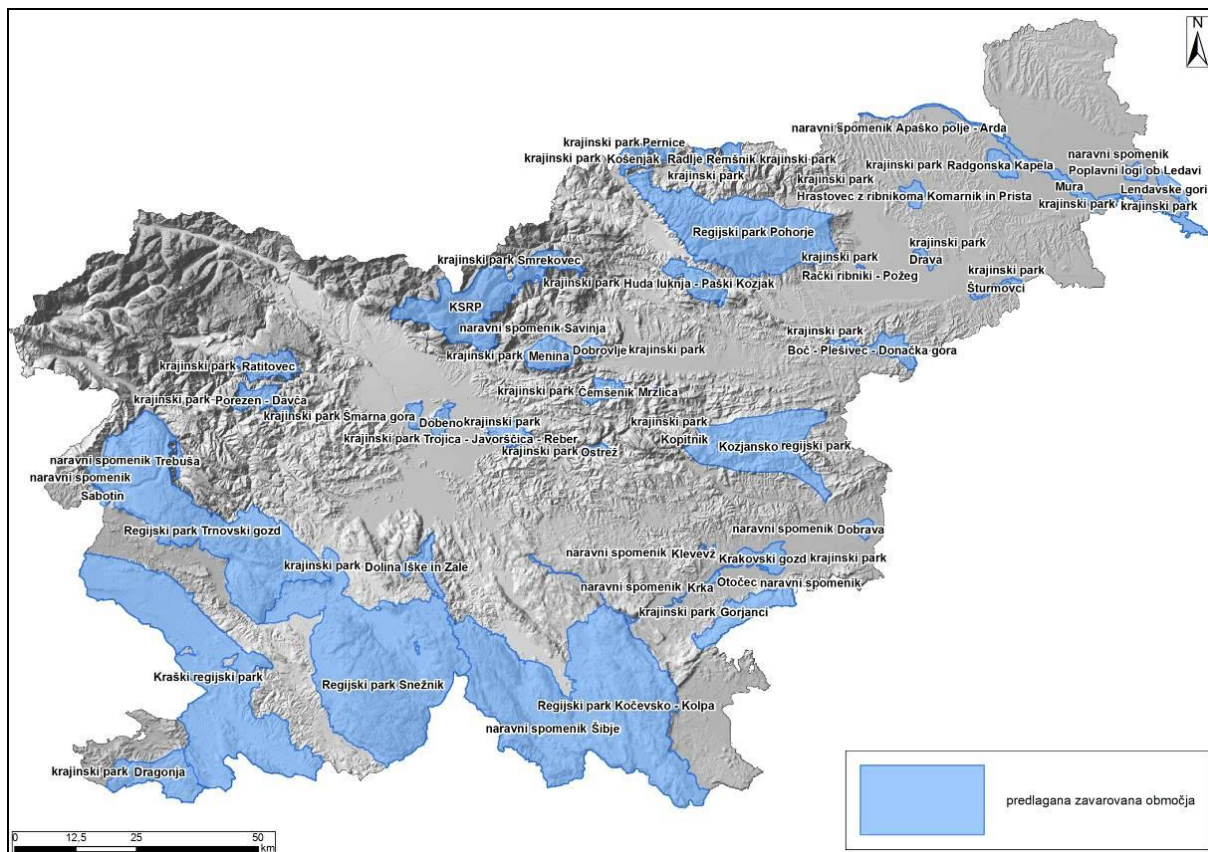
3.4 Določitev časovnega okvirja izvedbe omilitvenih ukrepov, navedba nosilcev njihove izvedbe in način spremljanja uspešnosti izvedenih omilitvenih ukrepov

V poročilu so opredeljene usmeritve oz. omilitveni ukrepi za umeščanje v prostor. Presojan je koncept prostorskega razvoja Slovenije in usmeritve za doseganje ciljev in izvajanje koncepta prostorskega razvoja ter usmeritve za razvoj in oblikovanje javnih politik, zato tabela, opredeljena s Pravilnikom, ni relevantna. Za vse ukrepe velja upoštevanje spodaj navedenega.

Za upoštevanje usmeritev in omilitvenih ukrepov **je odgovoren investitor in pripravljavec prostorskega akta**, preverja pa jih v času celovite presoje vplivov na okolje izdelovalec Dodatka za varovana območja, Sektor za strateško presojo vplivov na okolje in ZRSVN.

3.5 Navedba morebitnih načrtovanih ali obravnavanih pobud za ohranjanje narave, ki lahko vpliva na bodoče stanje območja

Na območju Slovenije je 46 predlaganih zavarovanih območij, ki skupaj obsegajo 541.108,6 ha, kar je 26,7 % površine Slovenije. Od tega je 29 območij, predlaganih za krajinski park; 10 območij, predlaganih za naravni spomenik ter 7 območij, predlaganih za regijski park.

Slika 18: Območja, predlagana za zavarovanje na območju Slovenije (vir podatka: ARSO, 2006)

4 NAVEDBA O VIRIH PODATKOV OZIROMA NAČINU NJIHOVE PRIDOBITVE IN UPORABLJENIH METODAH NAPOVEDOVANJA VPLIVA IN PRESOJ

4.1 Literatura in drugi viri

- Agencija Republike Slovenije za okolje, Atlas okolja, januar 2019. Internetna stran: <http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/>
- Geoportal ARSO, Spletna objektna storitev (WFS), Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje, <http://gis.arso.gov.si/geoportal/catalog/main/home.page> (januar 2019)
- Hanžel J. 2013. Redke vrste ptic v Sloveniji v letu 2012 – Poročilo Nacionalne komisije za redkosti. *Acrocephalus* 34 (156/157): 83–91
- Natura 2000 – Biseri slovenske narave, <http://www.natura2000.gov.si/> (8. maj 2014)
- Orožen Adamič M. 2005. Geografija in naravne nesreče. *Geografski obzornik* 52: 4–12
- Poročilo o izvajanju programa ukrepov upravljanja voda za obdobje 2011 – 2015, MKO, 2014
- Predhodna ocena poplavne ogroženosti Republike Slovenije (2019), Ministrstvo za okolje in prostor, junij 2019
http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/voda/predhodna_ocena_poplavne_ogrozenosti/predhodna_ocena_poplavne_ogrozenosti_2019.pdf (julij 2019)
- Predlagana zavarovana območja, ARSO, posredovano po e-pošti od AVersic@gov.si (12. maj 2006)
- Predstavitev Slovenije, Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje, http://www.arso.gov.si/soer/predstavitev_Slovenije.html (4. maj 2015)
- Varovalni gozdovi in gozdni rezervati,
http://www.zgs.si/gozdovi_slovenije/o_gozdovih_slovenije/gozdni_rezervati/index.html (julij 2019)
- Veenvliet, J. (2012). Analiza doseganja ciljev Strategije ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji. Končno poročilo. Nova vas: Zavod Symbiosis. Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor.
- Zavod za gozdove Slovenije, Splošni podatki in dejstva o gozdovih v Sloveniji, http://www.zgs.si/gozdovi_slovenije/o_gozdovih_slovenije/gozdnatost_in_pestrost/index.html, julij 2019

4.2 Zakonodaja

- Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic
- Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst
- Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10, 3/11)
- Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14, 21/16, 47/18)
- Uredba o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Uradni list RS, št. 51/14, 57/15 in 26/17)
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS, št. 82/02, 42/10)
- Uredba o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04, 33/13, 99/13, 47/18)
- Uredba o habitatnih tipih (Uradni list RS, št. 112/03, 36/09, 33/13)
- Uredba o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Uradni list RS, št. 81/07, 109/07, 62/10, 46/13)
- Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 110/04, 115/07, 36/09, 15/14)
- Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, Odločba US 13.03.2008, 96/08, 36/09, 102/11, 15/14, 64/16)
- Uredba o zvrsteh naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 52/02, 67/03)
- Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15)
- Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10, 23/15, 7/19)
- Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 –ZON-UPB2, 46/14- ZON-C)
- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16 in 61/17 – GZ)
- Zakon o ratifikaciji Konvencije o biološki raznovrstnosti (Uradni list RS, št. 30/96)
- Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu selitvenih vrst prostoživečih živali (Uradni list RS, št. 72/98)
- Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njenih naravnih življenjskih prostorov – Bernska konvencija (Uradni list RS, št. 55/99)
- Zakon o ratifikaciji sporazuma o varstvu netopirjev v Evropi (Uradni list RS, št. 102/03)

4.3 Uporabljene metode

Podatki, uporabljeni v poročilu, so bili pridobljeni na podlagi javno dostopne literature na spletnih straneh ter grafičnih podatkov ARSO.

Posledice učinkov SPRS 2050 na varovana območja smo ocenjevali v skladu s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10, 3/11):

A – ni vpliva / pozitiven vpliv

B – nebitven vpliv

C – nebitven vpliv pod pogoji (ob izvedbi omilitvenih ukrepov)

D – bitven vpliv

E – uničujoč vpliv

Velikostni razred **A, B, C** »VPLIVI POSEGA NISO ŠKODLJIVI«.

Velikostni razred **D, E** »VPLIVI POSEGA SO POMEMBNI IN ŠKODLJIVI«.

Pri izdelavi presoje so uporabljeni obstoječi, javno dostopni podatki o stanju prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst njihovih habitatov in habitatnih tipov.

Dodatek je pripravljen brez matrik, v skladu s 25.a členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja, v katerem je navedeno: Za operative programe in druge plane ali njihove dele, ki niso plani s področja prostorskega načrtovanja in se iz njihovega opisa tudi s sklepanjem ne da ugotoviti vseh načrtovanih posegov, ker v opisih ni konkretnih lokacij posegov oziroma iz njih ni razvidna dovolj podrobna vrsta posegov, se pri presoji sprejemljivosti matrika iz Priloge 6 tega pravilnika ne izpolni. Za posamezne ukrepe Strategije, ki bi lahko imeli pomembne vplive na varovana območja narave, se bo na ravni podrobnejšega plana ali posega izvedla celovita presoja sprejemljivosti, ki bo vključevala tudi matrike.

Za izdelavo slik je uporabljen računalniški program ArcGIS 10.7 in Manifold 7.x, uporabljene podloge vključujejo 3D teren Slovenije in mejo Slovenije (vir: GURS, 2019), ostali viri so navedeni v tekstu.

5 NAVEDBE O IZDELOVALCIH POROČILA IN MOREBITNIH PODIZVAJALCIH

Avtorji Dodatka za varovana območja:

AQUARIUS d.o.o. Ljubljana
Cesta Andreja Bitenca 68
1000 Ljubljana

Odgovorna nosilca:

mag. Martin Žerdin, univ. dipl. biol.
 mag. Lea Pačnik, univ. dipl. biol.

Sodelavci:	Izdelava poglavja:
mag. Martin Žerdin, univ. dipl. biol.	Presoja sprejemljivosti, omilitveni ukrepi
mag. Lea Pačnik, univ. dipl. biol.	Presoja sprejemljivosti, omilitveni ukrepi, obstoječe stanje, kartografija
mag. Natalija Libnik, univ. dipl. biol.	Presoja sprejemljivosti, omilitveni ukrepi, podatki o SPRS 2050, obstoječe stanje
Maja Sevšek, mag. geog.	Obstoječe stanje, kartografija
Tilen Erjavec, mag. inž. gozd.	Obstoječe stanje, kartografija
Kristina Rovšek, mag. inž. kraj. arh.	Podatki o SPRS 2050, obstoječe stanje
dr. Maja Sopotnik, univ. dipl. biol.	Obstoječe stanje, kartografija
Barbara Jerman, univ. dipl. geog. in prof. zgod.	Podatki o SPRS 2050, kartografija